

51572
1899

3161363
30240103

ՀԱՅՐԱԿՈՐ

1899 2 5 0 1 0

შ ი ნ ა ა რ ს ი

უტურნალ „ჯეჯილისა“

I დილა ლექსი—დ. თომაშვილისა 3

II კვირის სათვალავი (ფრანგულიდან)—გნ. ანას. აშილახუცისა 4

III პურის მარცვლები (დასასრული)—ჯუარსაბ ტიტოშვილისა . 6

IV მგოსანი პუშკინი (რუსულიდან)—შ. დემუჭასია 14

V მებაღური და ოქროს თევზი პუშკინისა (თარგმანი)— რაფ.
ეჭასთვასა 19

VI თავგასულობის შედეგი (ფრანგულიდან)—ან.წ—ისა . . . 31

VII მთვარე და გიჟი ლექსი—შ. მღვიმელისა 38

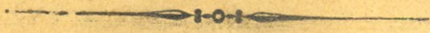
VIII ახალი თეზეოსი (დასასრული) — კვ. მ—სა 40

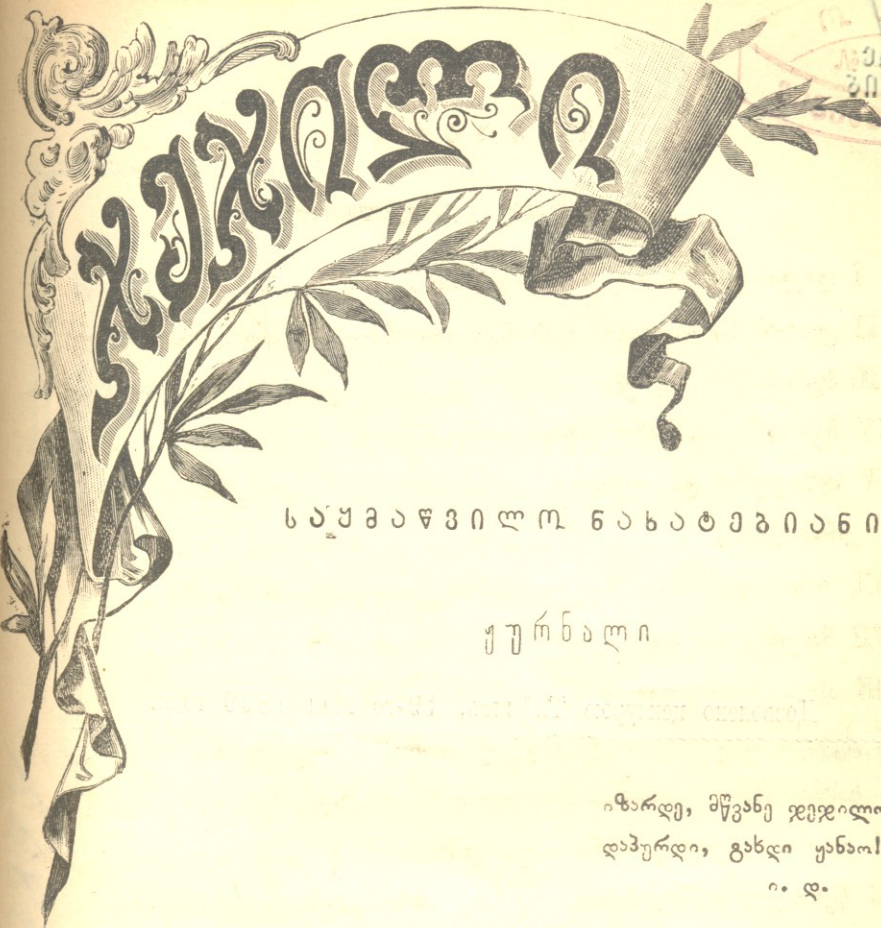
IX ძველი საბერძნეთი (შემდეგი) თარგმანი — კოტეხია 49

X სამნი ძმანი ზლაპარი რუსულიდან—ი. ზედგინძასა 59

XI თათრის მეფე გასანი—ბეს. გაშაძასა 60

XII წერილმანი: ხალხური ლექსი, გამოცანები, აკროსტიხი,
ეპიტეზისი, უჯრების ამოცანა, რებუსები და სხვა 61

საქმეაწვილმ ნახატმეგნიანი

ქურონალი

საქართველოს მუშაკთა და მოსახლეობისათვის

იზარდე, მწუხანე ჯეჯილო.
დაპურდი, განდი ყანაო!
ო. დ.

№ V

წელიწადი მეათე

თფილისი

სტამბა ტ. გ. როჭინანცისა || Тип. Т. М. Ротинианца. Гол. пр., № 41.
1899.

Дозволено цензурою Тифлисъ, 19-го Мая 1899 года.

დილა.

იშ, რა ტურფათ მოკაზმულა
გაზაფხულის ნაზი დილა!
ხედაეთ მდელიოს, გულის მამგერს,
მარგალიტით შემოსილა!..

საკეკლუცოთ, ქვეყნის თვალი,
გაფურჩქენილა ვარდი ობლათ
და გუნდრუკს სცემს გულ-მკერდიდან
თითქო დილის მახარობლათ!
მის ნაზ ბუჩქზე მჯდომ ბულობულის
კვლავაც ისმის, „ტია ტია“
და ყურს უგდებს სულ-განაბებით
მას მორცხვედი ნაზი ია!..
მზემ წვერი ჰკრა და ქვეყანას
მან აღერსით სხ-ვი სტუორცა
და, ამ სახით, დედამიწა
თითქო ზეცას შეუხორცა!..
სხივ ციმციმით მოეფინა
ქვეყნათ გულის ამამგერათ
და ყვავილის ყელ-საკიდიც
ააბრჭყვინა ვერცხლის ფერათ!
წამი დადგა ნაზ მდელიოზე
ყმაწვილების სანავარდი,
ვიშ, ამ დილის ნეტარებით
გაჰქრეს სევდა, კმუნვა-დარდი!..

45861

საქართველოს
პარლამენტი
ეროვნული
ბიბლიოთეკა

დ. თამაშვილი.

საქართველოს
ეროვნული
ბიბლიოთეკა

კვირის სათვალავი.

(ამერიკული ლეგენდა, ფრანგულიდან.)

რო შორ ქვეყანაში ხალხი უწელობით იხრცებოდა; ხანგრძლივი სიცხეებისაგან მდინარენი და წუარონი დაშრენ, უოველი ძცენარე დაჭუნა, ჩიტები ხახა მშრალეები აღარ ჭკალობდენ, დედა მაწა მწარეთ დაღონებულიყო.

საღამო ხანს ერთმა ჰატარს ქალმა აიღო თინის ლიტრა და გაემკსავრა ტუისკენ, სადაც წუარო ეკულებოდა, მაგრამ, საბრლომ ცვარიც

ვერ იპოვა; მეწუხებულმა დაიხოქა და შეევედრა შემოქმედს, რათა მიეცა მისთვის ცოტაოდენი ნაში ჰაწია ლიტრის ასავსებათ. ლოცულობდა დიდხანს, მხურვაჟეთ. ბოლოს ლოცვაში დაეძინა. როდესაც გამოეღვიძა ლიტრა წმინდა წელით სავსე დაუხვდა. თითონ ვერ გაიძეცა დასაღევათ, და გაექანა მომაკვდავ დედისაკენ, მაგრამ სიჩქარეში წამოდო ფენი რადასაც და გააგდო ხელიდან ძვირფასი ლიტრა. ამდროს რაღაც ჩუხუნიც შემოესმა, ეს იყო ჰატარს ლეკვი წუურვილისგან მისუსტებული. ქალი რომ დასწვდა ლიტრას ასაღებათ, გაოცებული დარჩა, ჭურჭელი ისევ

წელთ სახსე იუო; მაშინვე დაისხა მუჭსე და დააღვეინა საწუალ ფინიას, ამას შემდეგ თიხის ლიტრა მის ხელში გადაიქცა შვენიერ ვერცხლის სურათ. მოვიდა თუ არა სახლში, წუალი მიაწოდა დედას, რომელმაც ცოტა მოსვა და გარდასცა ისევ ქალს, „დალიე შვილო, შენც სომ ჩემსავით გწუერიანო.“ როდესაც შვილმა ჩამოართვა სურათ იგი გადაიქცა ოქროთ, ვერ მოასწრო ბავშმა დაღვევა, რომ შემოვიდა მკზავრი, მოქანცული და ნაღვლიანი, რომელმაც წარმოთქვა; ოხ რა მწუერიან! მაშინვე გაუწვდინა კეთილმა ქალმა ოქროს სურათ, მკზავრმა გამოართვა და წარმოთქვა: „რომელმან კასვას თქვენ სასმელი წულისა სახელად ჩემდა, ამინ გეტევი თქვენ, არ წარწემდეს სასუიდელი მისი.“ როგორც დასწრულა ეს სიტყვები მთელ ოთახს მოეფინა სხივები, სურათზე აბრწეინდენ შვიდნი ალმასნი. ამ დღიდან სურიდან იწუო დენა გამკამმა ცივმა წუარომ და დააკმაუფილა უველანი. ის შვიდნი ალმასნი კი მოშორდენ სურათს და აღვიდენ ზეცას, სადაც შეადგინეს შვიდი ვარსკვლავი, რომელსაც ვუწოდებთ კვირის სათვალავს. ამითი აღიბეჭდა ცაზე ხსოვნა ჰატარა ქალის გულკეთილ მოწუალე მოქმედებისა.

კნე. ანასტ. ამილახერისა.

პური ს მარცვლები.

კუმდნი სსშა ციციშვილის ქალს.

(დასასრული)

III.

გ ვ ა ლ ვ ა .

ახაფხულდა. დაიწყო თოვლმა დნობა, მოდიდდენ მდინარეები, ხეებიც ნელ-ნელა გაიფოთქენ; ეხნებიც სამაგალითო იზდებოდენ, ეტეობოდათ რომ სავსე, გრძელი თავთავები გაეზდებოდათ.

— ღვთის მოწუალებით, კაი მოსავალი მოგვივა, ამბობდენ ცლესები.

— ბავშები არ დაგვემშვიან, გაიძახოდენ დედაკაცები და მართალიც იყო, ზაფ-

ხულის თბილი დღეები კაი მოსავლის იმედს იძლეოდენ.

თიბათვის დამდეგიდან კი ისეთი სიცხეები დაიჭირა და ისეთი გვალვა, რომ დედამიწა სულ დასკდა, ბალახები თითქმის დახმენ და ეხნები შეუვითლდენ. საქონელიც შეწუხდა ჰაზანაქება სიცხისაგან, მაგრამ უგელაზე მეტათ შეწუხდა ხალხი, რომელიც უცქეროდა თავის ეხნების თავთავს ძირს დახრილს, შეუვითლებულს და კი ვერაფერსა

შეელოდა. მსე კი თავისას არ იძლიდა, რაც ძალი და ღონე ჰქონდა, სწავდა ეველაფერს. გლეხები მთელ დღეს გაჰურობდნენ ცხს, იქნება საიდანმე ღრუბელი გადმოჩნდესო და ღმერთმა ზატარა წვიმა გვადირსოსო, მაგრამ ამით; არც ღრუბელი და არც წვიმა არსაიდან იყო. ქალებმაც ბევრი იარეს „წმ. ელიაზე“, ბევრჯან გაწუწეს ისინი სახლის ერდოდან წელის გადმოსხმით, მაგრამ ვერც ამან უშველა, არ მოუვიდათ სანატრელი წვიმა.

ხალხი დაღონდა, აღარ იცოდა, რა საშუალებებისათვის მიემართა და იყო ერთ ოხვრა-თავშიცემაში.

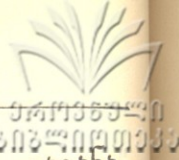
— ზაზილო, ავათა ხარ? ჰკითხა თამარამ თავ ჩადუნულ კიგოლას, რომელიც მწარეთ ოხრაგდა და რაღასაც ბუტბუტებდა.

— რაგქნა, შვილო! მიუგო ზაზამ, — ღმერთი გაგვიწერა და მოსავალი გვიფუჭდება; მამ რა გქნათ, გენაცვა, რომ არ ვიჯავროთ?

თამარო მოეხვია ზაზას ეელსე და მწუხარე ჩურჩულით უთხრა! რათ ჩავუარე ბოლო მუჭა სათესში... შენ კი მითხარი, ზაზილო, ბედნიერი ხელი გექნებაო...

— ეველა ღვთის ნებაა, გოგონა! ილოცე და შეეხვეწე მას... და ბავშმაც, ზაზასაებ, ხელებ და თვალებ მადლა აღპრობით დაიწყო წმინდა, უმანკო ლოცვა...

გავიდა ორი დღე; საღამო ჟამი იყო, როდესაც შემოცვინდნენ მაიას შვილები სახლში და დაუწესეს დე-

დას ძახილი: დედა, ჩქარა კარში გამოდი, რა დაგანხ-
ნოთო!

— ეჭ, რა დროს თქვენთან სიარულია, ლამის გული
გამისკდეს ჯავრისაგან! უნასუსა მაიამ.

— დედა, გენაცვალე, ჩქარა, ჩქარა წამოდი! ჩანცი-
დენ კიდევ და გამოიფანეს გარეთ. აქ მათ მიუთითეს და-
სავლეთისკენ. დედამაც და ახანამაც, რომელიც ბავშვების
ხმაურობასე გამოვიდნენ, გაიხედეს იქითკენ და დანა-
ხეს ღრუბელი. მთელი სოფელი სულ კარში გამოიფინა
და აღტაცებით და ჰირჯურის წერით შეცქეროდნენ ღრუ-
ბელს. ეს ღრუბელი მოჩანდა საავდროსკენ!

— კმაღლობ, უფალო, და დიდება შენ სახელს, რომ
გაჭირვებულ ხალხს კეთილის თვალით გადმოხედე! წარ-
მოთქვა ჰირჯურის წერით და ხმის კანკალით მოხუცმა.

— დიდება შენ ძლიერებას, მეუფეო! იმასდა ხალხი.
ღრუბელი კი თან-და-თან დიდდებოდა და უხლოვდებოდა
სოფელს; დაიწყო ქუხილი და ზატარა ხანს უკან დაუშვა
წვიმა და გააგრილა ქვეყანა. მეორე დღესაც კიდევ კარ-
გათ იწვიმა; მწუშრვალი, გახურებული დედამიწა ძალზე
გაძდა წვიმით, ამწვანდა ბალახი, აჭრელდნენ გაცოცხლე-
ბული უვავილები, უნაც წელში გაიძარტა. წვიმამ გადა-
რჩინა მცენარეულობა კვალვისაგან.

IV.

კ ვ ე რ ი.

დადგა მკათათვე. სოფელში უველამ გათონსა კალოე-

ბი; მოიმზადა ორთითი, ფოცხი, ფიწალი, არნადი; გაა-
ზრიალ-გაღეს ცელ-ნამკალი, ერთის სიტყვით უაელა მოე-
ძადა ჭირნახულის მოსამკალათ და გასალეწათ. განდა
მინდორში მოძრაობა, გაისმა ჰოჰუნას ხმა. გიგოლას
შეიღმაც ძაღე დაუშვა ძირს თავისი ეანა და გაამწკრივა
სამეულები. აკერ, ძნის ურმებმაც აღარ დაიგვიანეს და
დღეში რამდენიმე გზას აკეთებენ მინდორსა და კალოს
შუა; სოკმა კალოები თითონ მინდორშიაც გაძართა, რო-
მელსაც სახლთან სივიწროვისაგამო არც კალო ჰქონდა
და არც ადვილათ ქარი მიუვიდოდა ნალეწის გასანიავებ-
ლათ.

თამაროს ძამამ ჩაუძალა ძნა კალოში, გადაათრია ზედ
კეკრები, შეაბა ხარები და ჰატარა ხანს შემდეგ დასძახა
ოროველა. თამარომ, თავის ჰაჰასთან ერთად კეკრზე მჯდომ-
მა, კარგა ხანს უგდო უური ძამისა და ჰაჰის დიდის და
თითონაც დაიწყო წვრილი ხმით სიმღერა. სრული დარ-
წმუნებული იყო, ვითომ შეენიერ ოროველას ამბობდა,
მაგრამ მისი სიმღერა ბავშური ხმის ამაღლებ-დადაბლების
მეტს არას წარმოადგენდა. რამდენჯერმე უძციეს (ქცევას
გაშლილ ძნის გადაბრუნებას ეძახიან) კალოზე გაშლილ
სალეწ ეანას ორთითებით და მერე ფიწლებით და სადა-
მოდის კიდევ კალეწეს იმ დღის ჩაშლილი ეანა; სადამო-
ზე არნადებით შეაგროვეს, შეგავეს შუაგულ კალოზე
გრძლათ და დაიწვეს განიავება. განიავებულ პურს, ცალ

მხარეზე, საიდანაც ქარი მოდიოდა, ჰაზია ნიხბით გამოდ-
გომოდა და ბზე მოშორებულ სვავს ნიხბავდა; მიახც
აქეთ იქით მხარეზე ცოცხის მოსმით გაიტანდა სოღმე,
რაც ღერდი რჩებოდა ქარისაგან გაუტანელი და აცხავებ-
და. მალე სუფთათ განიავებულ-გაცხავებული სორბალი
ტომრებით ბეღელში შეხიდეს და შიგ ჩაჭურეს. ასე, ამნაი-
რათ იქცეოდენ უოველ დღეს, ვიდრემდის სულ გაათავებდენ,
რაც გასაღეწი ჭირნახული ჰქონდათ. რაკი სულ დაბთი-
ნავეს, შეუდგენ ახლაკი სორბლის რეცხვა-გახმობას. აი,
წაიღეს კიდევ ერთი ურემი სორბალი წისქვილში დასაფ-
ქავათ. თამარო გულის კანკალით მოელოდა იმ დღეს, რო-
დესაც მას გამოუცხოება დედა კვერს, დაზირა კიდევ მოე-
გონებინა დედისთვის, მაგრამ იცოდა, რომ იმისი დედა
დანაზირებს შეუსრულებდა და ამიტომ აღარა თქვარა, თუშ-
ცა თვალი წისქვილისკენ ეჭირა—აი, მოიტანენ ფქვილს
და კვერს დამიკრავენო...

კვირა დილა იყო, მიაამ ახალი ტანისამოსი ჩააცვა
შვილებს; ჰაზა გიგოლამ და იმისმა შვილმაც სუფთათ ჩაი-
ცვეს და მოემზადენ ეკკლესიაზე წასასვლელათ. მიაამ
შენიერი დაბრაწული კვერი მისცა თამაროს და დარიგე-
ბის კილოთი უთხრა:

— აი, კენაცვალოს დედაი, შვილო, შემოდგომასე რომ
კვერს დაკვირდი! ახლა საუღარზე წავიდეთ, დღეს ფერი-
ცვალობაა, ვაკურთხებინოთ ღვდელს, სებისკვერიც ავილოთ

და მერე ნაკურთხი კვერი შეკიბლიან შეჭამო. მინამდის კი არ გატეხო, აჭა, ხელსახოცში გაახვიე და ისე წამოიღე. წინათ რომ შეჭამო, ფუფალა გავიჯავრდება. თამარომაც სსვა საკურთხთან ერთათ შეინახა კვერი და გაჭევა ეპკლე-სიაზე. წირვის შემდეგ, როდესაც თამარომ კვერის შეჭმის ნება მიიღო, გაიქცა თავის ტოლებისკენ, რომლებიც ეკ-კლესიის კვერდით შეკროვილიყვენ, რომ ეჩვენებინა მათ-თვის დაბრუნდო კვერი. ამ დროს მან შეასწრო თავლი იქვე მჯდომ უსინათლო მოხუცს, რომელსაც ხელი გა-მოეშვირბ და მოწუხლებას თხოულობდა. თამარო ერთ ხანს შეჩერდა, დაუწყო მოხუცს ცქერა, რადაც აზრმა გაურბინა ზატარა ხუჭუჭთმიან ახაში და აღარ იცოდა, რა ექნა. უცებ მიიჭრა უსინათლოსთან, კვერი ხელში ჩაუღო და ხმის კანკალით უთხრა:

— აჭა, დიდება, კვერი! დედამ გამომიცხო ახალი ფქვილისა, ღვდელმაც აკურთხა და ახლა შენი იეოს. ამ სიტყვების შემდეგ გაჩერდა და დაუწყო ცქერა ხან დედა-ბერს და ხან კვერს.

— შვილო რომელი ხარ? დაეკითხა მოხუცი, მე უსინათლო ვარ და ვერ გხედავ! მაგრამ რასა ვკითხულობ?! განა არ ვიცი, რომ ზატარა თამარო იქნები! სსვა ვინ იქ-ნება შენს მეტი? დემრთმა გაკურთხოს და გაგზარდოს, შვილო, ისეთი ბედნიერი აღამიანი, როგორიც დედაშენის წვეილ მუშუსა სურდეს, იცოცხლე, შვილო, დიდხანს ჩე-

მი შებრალებებისთვის.. დაუწყო მოხუცმა ლოცვა. უკვლამ
 ამას თვალი შეასწრო დვდელმა, რომელიც მიუბრუნდა
 მოხუცს გიგოლას და უთხრა:

— ჭეშმარიტათ, გიგოლა, რომ კარგი ბავშია შენი
 შვილი შვილი, ბედნიერია ის დედა, რომელიც ამისთანა
 შვილს აღზრდის, ბედნიერია ის ოჯახი, რომელიც ამისთანა
 ხასიათზე დააყენებს ბავშს თავისი მაგალითით და
 მოვალეა ის ჰატრონი დმერთთანაც და კაცთანაც, რომე-
 ლიც ნიჭით სავსე ბავშს უმეცრებაში აღზრდის და გზას
 არ მისცემს მას სწავლისას, გთხოვ, ჩემო გიგოლი, ეს
 ბავში ატაროთ ხოლმე ჩემთან; მე სხვა ამისტოლ ბავშვებ-
 თან ერთათ ვასწავლი მას წერა კითხვას, ვასწავლი სამდ-
 თო რჯულისაც, რაიცა მას შემდეგ კამოდგება, უმეცართ
 არ დარჩება და თქვენც ლოცვას არ მოგაკლებთ.

— მეც ბედნიერთა ვგრძნობ ჩემ თავს, რომ მოხუ-
 ცებაში ამისთანა ანგელოზს ვუცქერი და გმადლობ, მამაო,
 კეთილი მზრუნველობისთვის. ნება უბოძეთ ხელზე გამ-
 თხვიოთ და თქვენც კიდევ შეავედრეთ უფალს, რომ კეთი-
 ლი ადამიანი აღიზარდოს ჩემი ჰატარა თამარო. მიუგო
 მოხუცმა მღვდელს.

მღვდელმა ბავში აკურთხა. მანამ მიიკრა გულში თა-
 მარო, დაუწყო კოცნა და თან ეუბნებოდა:

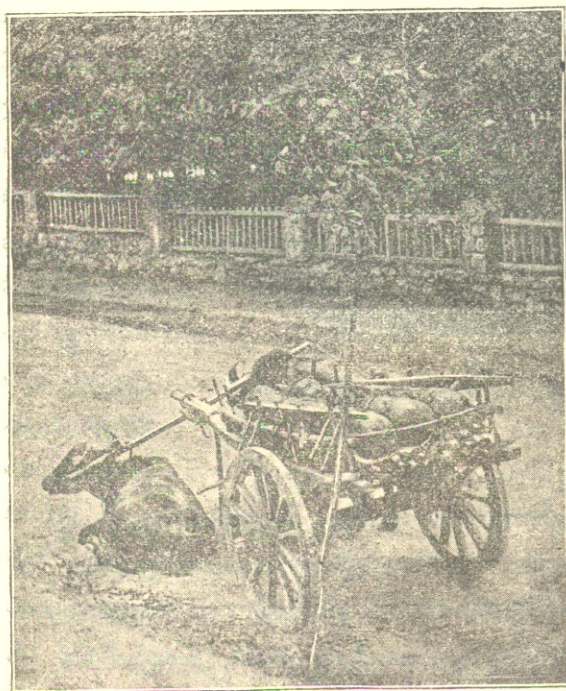
— ეოჩად, ჩემო გოგონავ, რომ მოხუცი და უს:ნათ-

ლო შეიბრაღე; წავიდეთ შინ და მე შენთვის მაგისტანა
კვერი კიდევ ბევრი მაქვს გამოძცხვარი.

— მომესვიე, შვილო! ეუბნებოდა ჰაჰა ციკოლა თ-
მაროს, როდესაც ისინი შინისკენ წამოვიდნენ, ავი გეუბნე-
ბოდი კეთილი ხარ მეტეი და კეთილი ადამიანი კი ღმერთ-
საც უევაზს და კაცსაც.

თამაროც სიუვარულით შემოესვია ჰაჰას კისერზე.

ლუარსაბ ციციშვილი.

პუშკინი

მგოსანი პუშკინი.

(რუსულიდან).

ასი წლის წინეთ(1799 წ.) ქალაქმოსკოვში, 26 მაისს, სწორეთ ზედ ამალღება დღეს დაიბადა პუშკინი — დიდებული რუსეთის მგოსანი, სახელათ აღექსანდრე. დაბადების დღიდან შვიდ წლამდე იმისი აღმზღღლნი იყვენ ბეზია მარია აღექსის ასული და გამღელი არინა.

პუშკინის მამა სერგეი ლევანისძე დიდი წოდებისა და მდიდარი მებატონის შვილი იყო, სამხედრო სამსახურში ნამყოფი. მართალია რამ-

დენიმე დიდი მამულები ჰქონდა, მაგრამ მამულს თითონ არ უღღღებდა ყურს; უთაებოლოთ ცხოვრებდა, მამულის შემოსავალი არ ჰყოფნიდა, და მუდამ ფული ეჭირვებოდა. სოფელი იმას არ იზიღღღდა, უფრო მოსკოვში ატარებდა დროს. აღექსანდრე პუშკინის მამა მოსკოვში ყვეღღღან და ყოვეღღღ ოჯახში სასიამოვნო სტუმარი იყო, რადღღღან თავის მახელი ენით და ცოცხალი ხასიღღღთით ყვეღღღას ამზიარულღღღდა. პუშკინის დღღღღასაც ძალიღღღან უყვარღღღა დროს ვატარებღღღა.

მოსკოვის დიდწოდების საზოგადოებაში. ამასთანავე საშინელი ფიც-
ხი ხასიათისა იყო, ვინც აწყვინებდა ძნელათ დაივიწყებდა.

პატარა ალექსანდრე მოკლებული იყო მშობლიურ ალერსს და
თავის ტოლებთან თამაშობას. მართალია სამნი დაძმანი იყვნენ, მაგ-
რამ ხნით არ იყვნენ ტოლნი, და — პოეტზე დიდი იყო ორი წლით, ძმა-
ზე კი თითონ იყო უფროსი 7 წლით. პუშკინი ბავშობისას მშვი-
დი და ჩუმი ხასიათისა იყო, როდესაც დედა გაუჯავრდებოდა, ყმაწვი-
ლი მამინე გვიქცეოდა ბებუის ოთახში და მის დიდ ხელსაქმის კა-
ლათაში მიიმალებოდა. პუშკინის ბებია მარამ ალექსის ასული ვანი-
ბალისა — არაბის შვილი იყო, რომელიც დიდ-პეტრე ხელმწიფეს ახლ-
და. პეტრე დადის ხელმწიფობის დროს ტყვეთ ჩაუვარდათ ერთი
ყმაწვილი არაბი, იბრაგიმ განიბალი — აბისინიის თავადიშვილი. პე-
ტრე დიდს ძალიან შეუყვარდა ყმაწვილი, სამზღვარ გარეთ გაგზა-
ენა სწავლის შესაძენათ, როდესაც დაბრუნდა ხელმწიფემ თავისთან
მიღიანთ აიყვანა და დიდკაცის ქალი ცოლათ შერთო.

სწორეთ იმ არაბის იბრაგიმ განიბალის შვილი-შვილი იყო დი-
დებული მგოსანის პუშკინის ბებია. პუშკინი სახით ცოტათი არაბს
მიაგავდა: მოელვარე თვალები, ცოტა მიჭყლეტილი ცხვირი, სხეი-
ლი ტუჩები და შავი ხუჭუჭი თმა სწორეთ არაბს მოგავონებდათ.

პატარა პუშკინი ძალიან უყვარდათ და დიდი ნებიერი
იყო ორივე მოხუცისა — ბებუისა და გამდელ არინასი, რო-
მელნიც წინათ პუშკინის დედის აღმზდელნიც იყვნენ და შემ-
დგ სულით და გულით შეიყვარეს მისი ვაჟიშვილიც. პა-
ტარა პუშკინი უმეტესათ სოფელში ცხოვრებდა მოსკოვის ახლო
თავის ბებუისთან; გამდელი არინა მუდამ ზღაპრებს, ანდაზებს და გა-
მოცანებს უამბობდა და ბებუაც კითხვას ისწავლიდა. შვიდი წლისა
რომ შესრულდა მშობლებმა, ფრანგის ქალი და კაცი აღმზდელათ
და მასწავლებლათ დაუყენეს, რადგანაც მამინ რუსეთში ფრანგული
ენა დიდათ შემოღებული იყო; თითქმის ყველა მაღალი წოდების
საზოგადოება ერთმანეთში მართო ფრანგულ ენაზე ლაპარაკობდენ.

და თავიანთ დედა ენაზე, რუსულათ, ლაპარაკს თაკლობდენ. პუშკინმა სწავლის დაწყებისათნავე დიდი ნიჭი გამოიჩინა, სწრაფათ შეისწავლა ფრანგული ენა და ისე შეუყვარდა კითხვა, რომ მოკლე ხანში თავის მამის ბიბლიოთეკის ყველა წიგნები გადიკითხა. პირველათ ცხრა წლის პუშკინმა ფრანგულ ენაზე დასწერა ლექსი. მხოლოდ არითმეტიკა არ უყვარდა და მისი გაკვეთილების მომზადება საშინლათ ეზარებოდა. პუშკინი 12 წლისა რომ შესრულდა წაიყვანეს თავის ბიძა ვასილთან ეგზემენებისათვის მოსამზადებლათ, იქ კორი თვე დარჩა და ოქტომბერში 1811 წელს ახლათ გახსნილ „ცარსკის სელოს (პეტერბურლის ახლოს) ლიცეიში მიიღეს.

შენიერთ იყო მოწყობილი მოწაფეების ცხოვრება ამ სასწავლებელში: კარგი სმა და ჭამა, კარგი ბაღი, მასწავლებლებიც სინდისიანი და კეთილნი, ყველა მოწაფეს ცალ-ცალკე ოთახი ჰქონდა. ლიცეის ღირსება კიდევ ის იყო, რომ როზგებით არა სცემდენ მოწაფეებს, თუმცა იმ დროს ყველა ოჯახში და სასწავლებლებში მიღებული იყო როზგით ცემა. ლიცეიში ლიტერატურას და ისტორიას ყველაზე მეტი ყურადღება ჰქონდა მიქცეული. მართალია მოწაფეებს სხვა საგნებში დიდი ცოდნა არა ჰქონდათ შეძენილი, მაგრამ დიდი სიყვარულით ცდილობდენ თვით განვითარების და ცოდნის შეძენას. ყველა მოწაფე სიამოვნებით იგონებდა ლიცეიში გატარებულ დროს. პუშკინმა იქ ყოფნაში ბევრი შენიერი ლექსები დასწერა, თითქმის მთელი რვეული, რომელსაც ყველა, ვინც წაიკითხა, აღტაცებაში მოჰყავდა.

პუშკინის ბიძა, რომ კითხულობდა თავის ძმისწულის ლექსებს აღტაცებაში მოდიოდა და თავის ამხანაგებს სწერდა: „ვერ წარმოიდგენთ ჩემი ეშმაკი ძმისწული რა შენიერ ლექსებსა სწერს“. გამოჩენილმა მწერალმა ჟუკოვსკიმ აჩუქა პუშკინს თავისი სურათი ამ გვარი წარწერით. გამარჯვებულ მოწაფეს დამარცხებულ მასწავლებლისაგან. ამითი ის უნდა ეთქვა ჟუკოვსკის რომ პუშკინის ლექსები ბევრით უკეთესია იმის ლექსებზე. პირველი დიდი პოემა პუშკინისა არის

„რუსლან და ლუდმილა“. ამ პოემით ისარგებლა გამოჩენილმა რუსის მუზიკანტმა გლინკამ და ოპერა შეთხუზა.

ამისთანა გენიოს კაცს, რომელმაც დაუფასებელი განძი დაუტოვა რუსეთს და დააშენა მთელი მისი ლიტერატურა, ძალიან ადრე მოესპო სიცოცხლე, 37 წლისა მოკვდა. პუშკინის თხზულება ბევრია ნათარგმნი ქართულათ, როგორც წერილი ლექსები ისე პოემებიც. სხვათა შორის ჩვენი მოხუცებული მგოსნის რაფიელ ერისთვისაგან არის შევნიერთ ნათარგმნი ზღაპარი, მებაღური და ოქროს თევზი, რომელსაც ჯეჯილის ამ ნომერში ებეჭდავთ.

პუშკინისათვის ლიცეის დაარსების დღე, 19 ოქტომბერი, ყოველთვის სასიამოვნო მოსაგონებელი იყო. მან სწავლა დაამთავრა თუ არა პეტერბურღში დაბინაედა. იქაურმა ახალგაზღობამ და იქაურმა ცხოვრების ტალღებმა გაიტაცეს პუშკინი, მაგრამ მალე იქ ისეთ მეგობრებს შეხვდა, რომლებიც საუკეთესო პირნი იყვენ და მალალ მიზნს ემსახურებოდენ. ესენი იყვენ რუსეთის გამოჩენილი მწერალნი: ქუკოვსკი, კარამზინი, ბესტუჟიევი, ვიაზემსკი. პუშკინი დიდი კმაყოფილი იყო მათი დაახლოებათ. იმ დროს რუსეთში დიდი მოძრაობა იყო. ახალი თაობა სხვა-და-სხვა ალაგს იკრიფებოდა და სჯა ჰქონდათ რუსეთის წეს-წყობილების შეცვლაზე და გლენების განთავისუფლებაზე. მეგობრები, რაკი ატყობდენ რომ პუშკინს ციური ნიჭი აქვს უფროთხილდებოდენ, რომ თავისი ფიცხი ხასიათით არ ჩაეარდნილიყო ხიფათში. მართლაც პუშკინი გაგზანენს პეტერბურღიდან დასაფლეთისკენ ეკატერინოსლაეში, სადაც ოთხი წელიწადი დაჰყო.

1820 წელს პუშკინი კავკასიაშიაც მოედა, ჩვენი ბუნების სილამაზით ისეთ აღტაცებაში მოვიდა რომ რამდენიმე კარგი ლექსი დასწერა: კავკაზია, მონასტერი, ყაზბეგზე და კავკასიის ტყვე.

1823 წელს პუშკინი ოდესაში გადაიყვანეს გრაფ ვარანცოვის კანცელარიაში. ვარანცოვს არ მოეწონა იმისი ფაცხი და სწრაფა ხასიათი. პუშკინმა ლექსიც დასწერა, სადაც ცუდათ იხსენიებდა გრაფს. გრაფამდის მიაღწია ამ ამბავმა და 1824 წელს გრაფის სურვილით

საქართველოს
პარლამენტის
ეროვნული

საქართველოს
ეროვნული

სამსახურიდან დაითხოვეს და მამასთან სოფელში გაგზავნეს. პუშკინი სოფელში დიდ სიამოვნებას და მოსვენებას გრძნობდა, ბავშობითვე ბუნება საშინლათ უყვარდა. მკოხანმა მამინ ახლო გაიცნო თავისი ხალხი და სულით და გულით შეიყვარა. პუშკინი ორ წელიწადს სოფელს არ მოშორებია, შემდეგ იმის გაფლენიანმა ნაცნობებმა სიტყვა გაუტარეს პუშკინზე ახლათ ტახტზე ასულ ხელმწიფე ნიკოლოზს და ვი ენკენისთვეს 1826 წელს უცბათ დაიბარეს პეტერბურღში. ხელმწიფე ნიკოლოზი პირის-პირ ელაპარაკა და ბრძანა, რომ რუსეთში პირველათ ხედაეს ამისთანა ჭკვიან კაცს. თავისთან სამსახურში მიიღო და ჯამაგირი 5000 მანეთი დაუნიშნა. პუშკინს უნდა შეედგინა პეტრე დიდზე ისტორია. მან ამ დროს გაიცნო ერთი კარგი ოჯახის ქალიშვილი ნატალია გონჩაროვისა, შესანიშნავი ლამაზი, ამათ ერთმანერთი მოეწონათ და ჯვარი დაიწერეს 18 თებერვალს 1831 წელს. ამათ სამი შვილი ზედისხედ მიეცათ, ცოლს ძალიან უყვარდა კარგი ჩაცმა-დახურვა; ჯამაგირი არა ჰყოფნიდათ ღყოველთვის ფულის ძებნაში იყვენ. პუშკინს ცოლი საშინლათ უყვარდა, წუხდა, როდესაც ფული შეჭაკლდებოდა და, როდესაც რაიმე უსიამოვნო ჭორს გაიგონებდა თავის ოჯახზე — სიცოცხლე უნახევრდებოდა. ეჭთხელ ამის თაობაზე ერთ ფრანგთან ჩხუბი მოუვიდა და ხმაღში გამოითხოვა; ფრანგმა დასჭრა პუშკინი. დაჭრილმა პოეტმა სამი დღე იცოცხლა დიდის ტანჯვით და 29 იანვარს 1837 წელს მოკვდა. მას აქეთ ასი წელიწადია, მაგრამ არა თუ რუსეთი, არც ერთი განათლებული კაცი არ დაივიწყებს იმის გამოჩენილ ნაწერებს; დიდ და პატარას დიდხანს ეხსოვებათ მკოხანი პუშკინი.

ჩვენ ქართველებიც არა ნაკლებ ვამაყობთ ჩვენი მკოხნებით: ნიკოლოზ ბარათაშვილით, გრიგოლ ორბელიანით და ალექსანდრე ჭავჭავაძით.

მ. დემუჭია.

მებადური და ოქროს თევზი.

(ზღაპარი)

რუსულიდან რაფ. ერისთვისა
ღვის პირს იდგა ბერი კაცი,
ცოლი ჰყავდა ღვინა-ბერი,
ქაზი უდგათ ძველის-ძველი,
ფარღაღაღა ჰქონდა ჰერი.
მებადური იყო მებადური,
თევზი მისი დასაჰერი,
მით ცხოვრობდენ საბრალონი,
იგი იყო მათი ჯერი.
ოცდა-ცამეტს წელს იქ იდგენ,
ატარებდენ მყურროთ ღროსა,
ღვინა-ბერი ძათს ართავდა,
რომ მით ტანი შეემოსა,
ბერი კაცი ბადეს ჰქსოვდა,
რომ თევზი არ მოიკლოსა,
და თუ თევზს ვერ იმოგნიდენ,
მჭადსა ჰამდენ, ჰხერტდენ ღოსა.
ერთ ღღეს ჩვენმა მებადურმა
ზღვაში ბადე გადისროლა,
თან გამოჰყვა სულ მაჰარა,
აჩონჩხილი, ზვინის ტოლა;
მეორეზე ბედი სცადა,
ზღვის ფოთლები მოაყოლა;
მესამეთაც გადასტყორცნა,

ბადე რაცლამ შეაქროლა...
 წყნარა-წყნარა ეზიდება,
 შემოესმა ჩქაჟა-ჩქუფი,
 გამოსწია, —ოქროს თევზმა
 მოაყენა ყვითლა შუქი,
 თითქუ ბადეს მოსდებოდეს
 ვარსკვლავების მთელი ჯგუფი!...
 ათრთოლა ბერი-კაცსა,
 ასდენოდეს თითქოს ბუქი!...
 ოქროს თევზი ესაუბრა,
 როგორც კაცი, მებაღურსა,
 შეევეღრა: „გამიშვიო, —
 მოგცემ, რასაც მთხოვ და გსურსა.
 ოღონდ თავი დამახსენი,
 აგაშენებ, უბედურსა,
 გაძლევ ღმერთსა თავდებათა,
 არ დაგტოვებ მონამღურსა!“
 შეერთა ჩვენი მებაღური,
 გაუჩერდა ბადე ხელში!
 გაიოცა, შეეშინდა,
 მოებჯინა სული ყელში;
 ოცდა-ცამეტ წელს თევზაობს,
 ბადეს ისერის, გასწყდა წელში,
 მაგრამ თევზის ლაპარაკი
 არ ჰსმენია თავის დღეში...
 აიყენა ოქროს თევზი,
 უაღერსა, როგორც ძმასა,
 თავის სახსარს არ თხოულობს
 იმისაგან, არა ფერსა;
 შეაცურა მორიდებით,

ზღვისა მისცა ისევ ზღვასა,
 „გზა მშვიდობის, ოქროს თევზო!“—
 მიაძახა იმან მასა,
 გამობრუნდა ბერი-კაცი
 და უამბო დედა-ბერსა,
 რაცა ნახა, რაც გადაჰხდა,
 არა ჰმალავს არაფერსა:
 ან რა თევზი დაიჭირა,
 ან რათ უშვებს დანაჭერსა,
 ან ის თევზი რათ დაჰპირდა
 აშენებას სანატრელსა...
 მებაღურს რომ მოუხმინა,
 ცოლმა მიჰყო ლანძღვას პირი:
 —შე სულელო და ჩერჩეტო,
 ახლა კი ხარ მართლა ვირი!...
 თევზი სახსარს თუ გაძლევდა,
 რათ იფიწყე შენი კირი!
 ერთს გობს ¹⁾ მაინც გამოსთხოვდი
 არ უფარგა ჩვენსას ძირი!“...
 მებაღური კისრის ქექით
 გამობრუნდა ზღვისაკენა;
 ზღვა აღელდა, შექმნა ფრთონა,
 ტალღები არ დააყენა.—
 გამოცურდა ოქროს თევზი,
 ბერ-კაცს თავი მოაჩვენა,
 შემოაძახა:—„ბერო კაცო!
 ხომ არ გადგა რამე წყენა!“...
 მებაღურმა თავის დაკვრით

1) გობი-ხობი ანუ ღმამა თაბახი.

მოახსენა კრძალვით, წყნარა:

— „დედა-ბერმა გამომლანძლა,

მეტის-მეტათ გამამწარა,

ლამისსენ, თევზთ-ხელმწიფეო,

ცოლმა აღარ გამახარა;

ბეჩავს გობი გაჰხეთქია,

ჩვენც ვართ იმის ანაბარა...
 სწორეთ აღარ მომასვენა,

ახალსა მთხოვს, უბედურსა;

მე გობი ვინ მომაქევა,

საწყალობელს მებადურსა!“...
 — „ნურას სწუხარ“, — უთხრა თევზმა, —

მე გაგიწევ სამსახურსა,

გასწი შენთვის შენს გზაზედა,

იქ დაგხედება, რაცა გსურსა“.

შინ გაბრუნდა ბერი-კაცი, —

ჰხედავს სახლში ახალ გობსა,

მაგრამ ამას დედა-ბერი

უფრო ლანძღვით შეამკობსა:

— „შე სულელო, შე ჩერჩეტო,

აბა თევზი რასა გზნობსა?

რათ მინდოდა გობუნია,

თავზე დამდის წვიმა, კობი,

ლამის ფაცხა წამოგვექცეს,

აღარ უდგას ერთი ჯობი...
 წადი, სთხოვე ოქროს თევზსა,

გვიწყალობოს კარგი ქობი, —

გასწი ჩქარა, რაღას ელო,

ზარმაცი და ბერი ლობი!“...
 მებადურმა კისრის ქექით,

გამოსწია ზღვისაკენა, —
 ზღვა აღელდა, შექნა ფრთონა,
 გამოცურდა ოქროს თევზი,
 ბერ-კაცს თავი მოაჩვენა,
 შემოსძახა: „მეზადურო!
 ხომ არ გიჭირს რამე შენა?“
 ბერი-კაცი უკრავს თავსა,
 მოახსენა კრძალვით წყნარა:
 — „დედა-ბერმა უფრო მეტათ
 გამომლანძღა, გამამწარა!...
 დამიხსენ, თევზთ-ხელმწიფეო,
 ცოლმა აღარ გამახარა:
 ახლა ქოხი მოინდომა,
 შენთან თხოვნა დამაბარა...
 სწორეთ აღარ მომისვენა,
 ახალს ქოხს მთხოვეს, მეზადურსა!...
 სად შევიძლო აშენება,
 ვინ რა მომცა, უბედურსა“!...
 — „ნურას სწუხარ: — უთხრა თევზმა,
 მე გაგიწევ სამსახურსა,
 გასწი შენთვის, შენ გზაზედა,
 შინ დაგხედება, რაცა ვსურსა“.
 გამოიბრუნდა ბერი-კაცი,
 შინ მოვიდა მოღალუღი:
 ჰხედავს, ქოხი გაქიმულა,
 ახალი და მოჩაღუღი,
 დერეფნით და სანათურით,
 ხუღით მალლა მოჯვარული.
 დედა-ბერი წამ ამჯღარა,
 იღრინება გულ-მოსული:

—, „შე ჩერჩეტო, ქმარს შესძახა,
 რას დადიხარ უხვიროთ?!...
 ჩალის ქოხი რათ მანდოდა,
 შიშით ცეცხლი ვერ დავანთოთ!
 მე გლევობა აღარ მინდა,
 რომ ვიტანჯო მუდამ უღმერთოთ;
 აზნაურათ მინდა ყოფნა,
 თითონ გლევებს ძილი ვუფთხო!“
 მებადურმა კისრის ქექით,
 გამოსწია ზღვისაკენა:
 ზღვა აღელდა, შექმნა ფრთონა,
 ტალღები არ დააყენა;
 გამოცურდა, ოქროს თევზი,
 ბერ-კაცს თავი მოაჩვენა,
 შემოსძახა: --, „მებადურო!
 ხომ არ გიჭირს რამე შენა!“...
 ბერი-კაცი უკრავს თავსა,
 მოახსენა კრძალვით, წყნარა:
 —, „ი წყეულმა დედა-ბერმა,
 უფრო მეტათ გამამწარა,
 გამომლანძლა, გამომთათხა,
 სწორეთ აღარ გამახარა;
 აზნაურის ღირსებას მთხოვს,
 გამომადლო შენსკენ ჩქარა.“
 —, „ნურას სწუხარ, საცოდავო! —
 უთხრა თევზმა მებადურსა —
 მაგაშიაც შევეწევი,
 მე გაგიწევ სამსახურსა...
 გასწი შენთვის შენს გზაზედა,
 შეგისრულებ, რაცა გსურსა“...

ბერი-კაცი თევზს მაღლს უნდის,
 გოაცებით უგდებს ყურსა...
 შინ მობრუნდა მებადური,
 გაღირია, თქვენი მტერი!...
 პალატს ჰხედავს უზარ-მაზარს,
 იყურება როგორც შტერი...
 წინ ჩარდანით—მოაჯრითა...
 წამომდგარა დედა-ბერი,
 გადაუცვამს ატლას-ბაბთი
 და ქათიბი ვარდის ფერი;
 ყელს უშვენებს ოქროს ძეწკვი
 და ყურებსა—წყვილი ლალი,
 აჩონჩხილია ბეჭდებითა,
 ყველაში ზას უცხო თვალი!
 უბარტყუნებს მოახლეებს,
 დააგლიჯა ზოგს დალალი!...
 მებადური წინ წამოდგა
 და დედა-ბერს გაეხუმრა:
 —„აღლეგრძელოს ქალბატონი!...
 ხომ შესრულდა, რაც ისურვა?“...
 დედა-ბერმა ეს იწინა,
 ქმარი ცოლმა არ ისტუმრა,
 და ცხენების მოსაფლელათ
 საჯინიბოს გაისტუმრა!...
 გაიარა ორმა კვირამ,
 ალი უფრო შეიშალა,
 გაკაბასდა, თავის დღეში
 ასე ფიცხათ არ გამწყრალა.
 შეუყვირა თავის ქმარსა,
 რამოდენიც ჰქონდა ძალა!...

აზნაურათ თავის ყოფნა
 აღარა ჰსურს, — დაამწყრალა!...
 —,გასწი ახლავ ოქროს თევზთან,—
 შეუძახა მებაღურსა —
 მოახსენე აზნაურათ
 სწორეთ ყოფნა აღარ მსურსა,
 დედოფლობა მოვინდომე,
 თუ კი ჩემთვის არა ჰმურსა;
 ამითა ეცდი იმის აღთქმას,
 დაეუფასებ სამსახურსა“...
 შეკრთა ჩენი მებაღური,
 შეუძახა თავის ცოლსა:
 —რამ შეგშალა, დედა-კაცო,
 ეისა ჰხედავ შენს ამეოლსა!...
 მიხერა-მოხერა შენ არ იცი,
 თავს გაიხდი ჩასაქოლსა,
 ეისთან მგზავნი, რაებს უთელი,
 ეისა ჰხედავ შენსა ტოლსა!...
 გაღირია დედა-ბერი,
 ქმარს ჰკრა სილა უცნაური,
 შეუყვირა:—,რეგენი ხარ,
 ბრიყვი, ვირი, უთაური,
 გლეხი ხარ და გლეხის შვილი
 და ჯორივით უზნეური!...
 ეის უბედავ უარის თქმას!...
 ხომ იცი ვარ აზნაური!...
 გასწი, თორემ წაგათრევენ,
 გასწი, ეხლავ ზღვისაკენა“...
 გამოსწია მებაღურმა,
 შიშით არც კი შეისვენა: —

ზღვა აღელდა, გადაშვედა,
 თევზმა თავი მოაჩვენა,
 შემოსძახა: „ბერო-კაცო!
 ხომ არ გიჭირს რამე შენა?“...
 მებაღური უკრავს თავსა,
 მოახსენა კრძალვით, წყნარა:
 — „გამოახა და გამამწარა!...
 დედოფლათ ჰსურს იყოს იგი,
 აზნაურათ კი აღარა!“...
 — „ნურას სწუხარ, შე ბეჩაო,—
 უთხრა თევზმა მებაღურსა,—
 მაგაშიაც შეგეწევი,
 მე გაგიწევ სამსახურსა.
 გასწი შენთვის, შენ გზაზედა,
 შეგისრულებ, რაცა გსურსა!
 ვადედოფლებ დედა-ბერსა,
 არ დაეგდებ მონამღურსა“...
 შინ დაბრუნდა ბერი-კაცი,
 ძლიესლა მიჰყვა მას მუხლები,
 შეიხნდა—გაიოცა:
 გაჭიმულა სასახლები,
 შიგ დედოფლობს დედა-ბერი,
 იქ ახლავან მოხელები,
 მთავარნი და აზნაურნი,
 მდივანნი და კართ-მცველები...
 მეჯლიშია, ლილინია,
 ღვინო ისმის ლალის ფერი,
 საჭმელებიც ფერადები
 სუფრაზეა დიახ ბევრი:
 ჯიხვი, არჩვი, ჯვირანი,

გნოლ-კაკაბი, ხოხობ-მწყერი,
 ფარ-ხმლიანიც თავს ადგანან,
 გააღინონ მტერსა მტვერი!...
 შეკრთა ჩენი მებაღური.
 მუხლსა უღრეკს დედოფალსა,
 შესხმა უნდა გაუბედოს,
 ვერ ახერხებს ნათალსა...
 მოახსენა:—„გაუმარჯოს,
 დედოფალო, თქვენსა ხმალსა!...
 ხომ შესრულდა, რაცა გსურდათ?—
 მეტს ნულარას დამდებთ ეალსა“...
 დედა-ბერმა არ იკადრა,
 ქმარს უძრახოს, მხოლოთ ბრძანა:
 —„გაგადევით ეგ სულელი,
 მამაშორეთ თვალიდანა!“...
 ეცნენ ბერ-კაცს კარის-კაცნი,
 მიაყოლეს კისრიდანა,
 წაუსვეს და წამოუსვეს,
 რამდენიც-კი აიტანა!...
 ჯალათებმაც, ცოტას გაწყდა,
 არ გაისვეს ხელი ხმლებსა,
 ბერ-კაცს ხალხი-ჯამათი
 დასცინის და ახელებსა:
 —„ძლიერ კარგათ მოგივიდა,
 უგუნურს, რა გაუფლობსა!...
 რაც არ ექნას მამაშენსა,
 ნურც შენ დაჰაეე მარმაშებსა!“
 გაიარა ორმა კვირამ,
 დედა-ბერი უფრო წყრება;
 გააგზავნა კარის-კაცნი,

ქმარს იბარებს, ემუქრება....
 მებადური მოიძებნეს,
 წარუდგინეს, — შიშით ქრება....
 დედოფალმა ქმარს უბძანა:
 „არ მსურს, რაც არ მეკადრება!
 გასწი ახლავ ოქროს თევზთან,
 მოუხარე მღაბლათ თავი,
 ჩემ მაგიერ, უსაცილოთ,
 მიუტანე ეს ამბავი:
 დედოფლობა არ მინდა-თქო,
 არ ჰქონია ამას ხეავი,
 მინდა ვიყო ზღვათა მეფა,
 მქონდეს სარჩო უთვალავი;
 ოქროს თევზიც გვერდით მახლდეს,
 გაეგზავნო, საცა მინდა“...
 მებადური კრინტს ევრა სძრავს,
 ხმა სრულებით გაიკმინდა,
 ბებერს სიტყვას ვერ უბრუნებს,
 შიშის ოფლი მოიწმინდა;
 გაექანა ზღვისაკენა,
 თუმცა წასვლა კი უმძიმდა....
 რა მივიდა ზღვისა პირას,
 დაინახა ფრთონა ზღვისა:
 შავ-ბურუსი მოსდებია
 და ქუხილი ისმის წყლისა;
 გრგვინვა არის საშინელი,
 წვიმისა და ქარიშხლისა.
 შეუძახა ოქროს თევზსა,
 ძლივს მიწედენა შესძლო ხმისა!...
 გამოცურდა ოქროს თევზი,

ბერ-კაცს თავი მოაჩვენა,
 შემოსძახა:—,მებადურო!
 ხომ არ გიჭირს რამე შენა!‘...
 ბერი-კაცი უკრავს თავსა,
 მერე კრძალვით მოახსენა:
 —,ი წყეულმა დედა-ბერმა,
 არ იქნა, არ მომასვენა,
 დედოფლობა დაგვიწუნა,
 გამითქვიფა, ბეჩავს, თავი,
 ზღვის მეფობა მომინდომა,
 მასთან სარჩო უთვალავი,
 თქვენი ხლებაც მოისურვა,
 გასაგზავნათ, როგორც ნავი;
 და ეს იყო წამოვედი,
 მოვიტანე ეს ამბავი‘...
 ოქროს თევზმა მოუსმინა
 ყველაფერი მებადურსა,
 მაგრამა კი ხმა არ გასცა,
 საბრალოს და უბედურსა,
 გადუქნია ბოლო ზღვასა,
 შეუტურდა თვის სადგურსა...
 მარტო დარჩა ბერი-კაცი
 უადგილო უდაბურსა!...
 დიდხანს იჯდა პასუხისთვის,
 ვერას გახდა საცოდავი,
 ადგა და შინ წამოვიდა,
 ძირს ჩაღუნა მწარეთ თავი...
 შინ დაუხვდა ძველი ქოხი,
 გობი, ბადე და ნეს-კავი,
 დერეფანში — დედა-ბერი,
 მატყელი, მისგან დანართავი!...

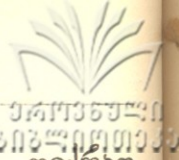
თავგასულობის შედეგი.

(ფრანგულიდან).

ტრეზორსავით ბედნიერი ძაღლი იშვი-
ათათ თუ იქნებოდა სადმე, მაგრამ თი-
ონ არა გრძნობდა თავის ბედნიერე-
ბას... უოველთვის იძინებდა უუითუკის
ბაღიშვე თავის ქაღბატონის ოთახში. დილით გაიღვი-
ძებდა თუ არა მიერთმევოდა სორცის ცხელი წვენი, მის გე-
პოვნებაზე მომსადებული სუქანი, ქონით სავსე და შიგ
შირათ ქათმის ძვლებიც ევარა. სადილის დროს ტრეზო-
რი ჰურის — საჭმელის ოთახში ბრძანდებოდა ხოლმე და
უველაფერი ბლომათ მიერთმევოდა. ამას ტკბილეულობა-
საც არ აკლებდენ, ოღონდ ხმა ამოეღო და მაქარს მა-
შინვე გაუწვდენდენ, დანარჩენი დრო თავის ქეიფის ბატო-
ნი იყო.

რამდენი კაცი ინატრებდა ტრეზორის ბედს! კაი ბინა,
კაი საჭმელი, სასმელი, მუდამ კარგათ ჩაცმული, თუძცა
თავს არაფერს იწუხებდა მისი ტანისამოსის კერვაზე. სადაც
და ვისთანაც უნდოდა იქ დადიოდა, მხოლოთ თავის მო-
ვალეობათ რაცხდა ახალგაზდა ქაღბატონ ლიხეცას მია-
ღიწნებოდა. ტრეზორი გაკეთდა, დასრულდა და ზიხდით
შეცქეროდა სხვა გამხდარ, ფერდებ ჩაცვინულ ძაღლებს.

ტრეზორი თავმოყვარე შეიქნა, გადიდგულდა, ფიქრით არ მოსდიოდა ის საწუალი ძაღლები, რომელნიც უბინათ დასეტყობდნენ, ევარენ გუბეებში და სადმე ალაყაფის კარებთან — ჭიშკართან, ამოიძალებოდნენ, სანამ მათ არ მიავნებდა ფურკონი, რომელიც უზატრონო ძაღლებს აგროვებს გასატყავებლათ.

ტრეზორი ისე შეეჩვია ალერსსა და ფუფუნებაში ეოფნას, რომ ხშირათ კმაყოფილი არ იყო, უმიზესოთ იღრიზებოდა, მეტ შაქარს თხოულობდა, ალებდა თათით საჭმლის განჯინას და ჭამდა სადილიდან გადარჩენილ საჭმელს. განა ამის მეტი სხვა ცხოველი იყო კიდევ სახლში? ეს იყო ერთათ ერთი... დაბინავებული კანონიერთათ, ამისთვის ბაჟსაც კი იხდიდნენ.

როდესაც მისი ქალბატონი ღიზეტა მოკსაურობდა, ტრეზორიც თან მიჰყავდა ხოლმე, აულებდა ცალკე ბილეთს, სწორეთ ისე, როგორც ადამიანს. ტრეზორს თავი მოჰქონდა, რომ მარტოთ მარტო მეფობდა სახლში, რადგან კატა, რომელიც სახლის სახურავზე დასეტყობდა, არავის მიანდა ოჯახში მცხოვრებლათ. თავგები და ვირთავგები საკუჭნაოს და სარდაფის ღამის სტუმრები იყვენ და მათ ვერავენ ხედავდა ტრეზორის ფეხის ხმაზე საბრალეები ისე მიიძალებოდნენ ხოლმე, როგორც სამინელი მტრის მოახლოვებაზე.

მართლა რომ ტრეზორისავით ბედნიერი ძაღლი იშვიათათ თუ იქნებოდა, მაგრამ ის თავის ბედნიერებას არ აფასებდა.

ამ გვარ კეთილ დღეობაში ეოფნამ გახადა ის ისეთ

თავმოუვარეთ, რომ ფიქრათ არ მოსდიოდა ბედნიერების, მუდროების დაკარგვა. ტრეზორმა სხვა ძაღლებსავეთ იცოდა უკანა ფეხებსე დგომა და ესმოდა, როდესაც მის სახელს დაიმახებდენ.

ტრეზორს რომ ცოდნოდა კითხვა, რასაკვირველია ბევრ ისეთ ამბებს ამოიკითხავდა ისტორიიდან, საიდანაც შეიტყობდა რომ ხშირათ კეთილი ცხოვრებიდან ზოგიერთი უცნაოთ გაუბედურებულა, მაგრამ ძაღლს რა გაეკება ამისი, მერე იმისთანა თავმოუვარე ძაღლს, როგორც ტრეზორი იყო. უცბათ ტრეზორს უბედურება დაატედა თავს.

ერთხელ, ტრეზორი როდესაც ჰური-საჭმლის ოთანის კუთხეში ჩვეულებრივ ღრმა მილში იყო, უცბათ გააღვიძა ფრთების შრიალმა.

თავის დღეში განსვენების დროს, კაი საუხმის შემდეგ ტრეზორს არ უგრძენია „ამისთანა უსიამოვნობა, ერთ წამს წამოვარდა, გაიჭიმა, დაცუცქილა და, გააჭვირა თავალები და ზისდით გადაიხედა,

ოთახის იატაკზე, სულ ახლო იმასთან, რჯდნ ფერ-
ფლის ფერი ფრინველი, ქონობა თავით და შეუპოვარი
შესედგულობით.

ეს იყო ბოლობეჭედა.

ტრესორს თავის დღეში არ ენახა ბოლობეჭედა, მაგრამ
იმან მაშინვე გაიფიქრა, რანაირი ფრინველიც უნდა იყოს
სულ ერთია, ეს ჩემი ქალბატონის, სახლის ჰატრონის,
მოკვანილი იქნებაო, რადგან ქალბატონიც უკან იდგა და
იღიპებოდა.

ტრესონმა უღრინა.

— აბა, ბატონო და ვეღარ ბატონო ტრესორ, უთ-
ხრბ ლიხეტამ, გთხოვთ ალერსით მოექცეთ თქვენ ახალ
შესობელს. ეს ბოლობეჭედა ძალიან ჰატროსანი და უურა-
დღების ღირსია. იმედია, ერთათ კარგათ მოეწეობით.

ტრესორი თვალებს არ უჯერებდა, სახლი ახლა საკუ-
თრათ მას აღარ ეკუთვნოდა!. მოხიარვე გაუხნდა, შებუძლუ-
ლი სტუმარი, რომლის დიდრონი რკვალი თვალები თი-
თქო დასცინოდენ კიდევ. ტრესორმა მუქარით წადგა ნა-
ბიჯი წინ, უნდა დასცემოდა არა მკითხვე მოსულს, მა-
გრამ ბოლობეჭედა არ შეკრთა, ერთი საშინლათ დაინსაყ-
ლა და სტომით გაემურა მისკენ.

ლიხეტამ გაღიხარხარა.

ტრესორი მხათ იყო ეგბინა, მაგრამ მან მხოლოთ
კბილევი დააკრატუნა და გასწია თავის ბინისკენ, იქიდან

მორთო ისეთი ღრენა, რომელიც კარგს არას მოასწავებდა.

ამ საძინელი წუთიდან ტრეზორს საფიქრებელი მხალთ ის ჰქონდა, რომ როგორმე მოემორებინა თავიდან ეს ბოლობეჭედა.

ბოლობეჭედა მას აქეთ ფხიზლათ იყო. არც არაფრის შიში უნდა ჰქონოდა, რადგან ქალბატონი მას ექომაგებოდა და როგორც ძაღლი ღრენას დაუწევებდა — მოჰყვებოდა საძინელ ჩხავილს.

ტრეზორი ჩაჩუმდა, სულ დაღვრემილი იყო, თითქო რაღაც ცუდ განზრახვას დაადგა. მაგრამ შემთხვევა ასასრულებლათ არ ეძლეოდა.

— ნუ იქნები ავი, ტრეზორ, ეუბნებოდა ლიზეტა, ბოლობეჭედა თავისთვის არის, არას აძავებს. შენ ადვილს არ დაიჭერს. შენ ძველებურათ ჩემი შეგობარი ხარ, შენ შენი წილი ნაზუქები და შაქარი ყოველთვის გექნება.

მაგრამ ტრეზორი მანაც იღრინებოდა.

ერთ დილას ტრეზორი ძალიან ნასიამოვნები დარჩა, აღარ მოესმა ბოლობეჭედან ჩხავილი. არც საუშმის დროს გამოჩნდა ამის მტერი. ხომ არ ვაფრენილიყო?

— ბედნიერება ხელახლათ ეწვია ტრეზორს! ლიზეტამ აღრინდელივით დაუწყო აღერსი. მიუხედა ძაღლი, მაგრამ სულ ზურის-საჭმლის ოთახის კუთხისკენ გაიურებოდა, სხდაც გალია იდგა. ამ გალიიდან დღემი რამდენ-

ჯერმე გამოდიოდა ხოლმე ბოლობეჭედს სასეიონოთ და ახლა, დახეთ ტრეზორის ბედნიერებას, გალია ცალიერი იყო.

მეორე დღესაც არსად გამოჩნდა ბოლობეჭედი! გაიარა ერთმა კვირამაც — ფრინველი არ სად იყო. ტრეზორის ეგონა, რომ ეს ამბავი მოჩვენება იყო და აღრინდელივით უზრუნველათ, უდარდელათ იწყო ცხოვრება.

ერთ სულამოს ტრეზორი გაოცდა, სასტუმრო ოთახში მაგიდაზე, კონტა შავ ხეზე დასკუპებულყო ბოლობეჭედი; ეული მედიდურათ მოედერებინა, თვალები უბრჭყინავდენ და ბუმბულს ჰრიალი გაჭქონდა.

— როგორ! ფრინველი ჩემდა საუბედუროთ კიდევ განხდა?

გაჯავრებულმა ტრეზორმა ერთი საშინლათ დაიდრინა და დაუკრაჭუნა კბილები. მაგრამ ფრინველმა თითქოს არაფრათ შიინია ტრეზორის გაჯავრება. ამ დროს ღიზებდა მეორე ოთახში რაღაც საჭირო საქმეში იყო კართული. ტრეზორმა ბევრი აღარ იფიქრა: ახტა მაგიდაზე, მივარდა ბოლობეჭედს და გაბრახებულმა დაუწყო კბილებით ჯიჯგნა.

ფრინველი არ იძროდა, ძაღლს საშინლათ გული მოუვიდა, ჩააფრინდა ბუმბულში და კბენდა რაც ძალი და ღონე ჭქონდა. მაგრამ ის მხოლოთ გლეჯდა კანაუის ჰარკს, რომელიც საგსე იყო თეთრი შესავებული ფქვილით.

აი, ამბავი რაში იყო, თუძვა ღიზებდა დიდ ეურხადლებას აქცევდა ბოლობეჭედს, არაფერს აკლებდა, მაგრამ

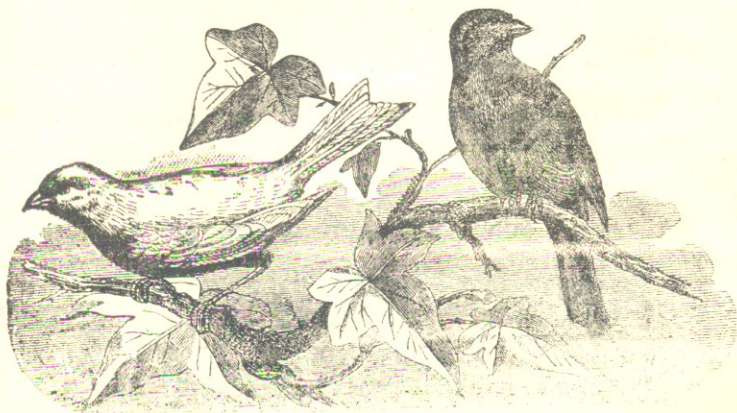
სამშობლო ტყის მიტოვებამ, თავისუფლების დაკარგვამ გული გაუტყნა ფრინველს, ნაღვლით საჭმელს აღარ ევარებოდა, ტყვეობას ვეღარ გაუძლო და მოკვდა. ეს ბოლობეჭედა კი რომელსაც ებრძოდა ტრეზორი, იყო მხოლოდ ბოლობეჭედან საფთხული (*ყუყულო*).

უბედურ ტრეზორს ბრძნობამ კი დღე არ დააუწია. ბუნების მეტყველნი დარიშხანით ავსებენ ფრინველების ტყავს, რომ უფრო კარგათ შეინახოს და ვინც მას მოჰკიდებს ხელს იწამლება.

ტრეზორი, რომელმაც გაბრზვებით გამოფაშვა ბოლობეჭედან საფთხული, მოიწამლა და მალე მალეს მთელ ტანში მოედო საწამლაჳი, როდესაც ლიწევა ერთ საათს შემდეგ შემოვიდა ოთახში გვიანდა იყო ტრეზორის გადარჩენა.

ბედნიერ ტრეზორს თავგასულობამ და ბრძნობამ ბოლო მოუღო.

ან. წ—სა.

მთვარე და გიჟი.

(აზრი ნასესხებია).

ზიჟმა ჭაში ჩაიხედა
 და შიგ მთვარე დაინახა;
 გაუოცდა, გაუკვირდა,
 ჩაკისკისდა ხა, ხა, ხა!

როგორ, ცაზე მოციმციმე
 მოსრიალე, მონარნარე,
 ახლა ჭაში ჩავარდნილა
 ჩენი მოკაშკაშე მთვარე?!

მაშ ცას რალა ეშველება,
 ხომ მოიცვავს უკუნეთი,
 უმიხოსთ რომ ვერ გასძლეებს
 ველარც ზღვა და ვერც ხმელეთი?!

ამას ასე ვერ დავტოვებ,
 შეჭველათ უნდა შეგელა;
 მოდი ჭიდან მთვარეს ჩანგლით
 ამოვზიდავ ნელა-ნელა.

სთქვა და კიდევ შეასრულა
 თვის ნათქვამი, განზრახული;
 თოკი დაუპირდაპირა,
 სადაც იყო მთვარის გული.

ამოსწია. ვერ ერევა,
 გული მეტათ გაუჯავრდა.
 სცადა კიდევ, — გაწყდა თოკი
 და გულ-აღმა გადავარდა.

მალღით მთვარემ დაანათა;
 სიხარულით დაიცალა:
 „მთვარე ცაზე ამისვრია,
 ყაჩაღ ბიჭო, ბარაქალა!

აბა ლონეც ამას ჰქვიან,
 ამისთანა ტუნდა ძალა“!
 სთქვა და სამჯერ გადავიდა
 მთვარის შუტქზე ყირამალა.

შ. მღვიმელი.

ახალი თეატრისი.

(ფრანგულიდან)

(დასასრული).

IX

ილაზე ცხენების ფრუტუნმა გამომადვიდა, იაკობი კიდეც ამდგარიყო და თავის პატარა დასეთამაშებოდა; მე იმის ადგილას ძალიან მეწყინებოდა და შემრცხვებოდა თუ ვისმე თოჯით ხელში დაეენახე, ის კი ყურადღებასაც არ აქცევდა და გულმოდგინეთ არწებდა იმ თოჯას, რომელიც მარგალიტას მიეცა. ბავშს აღტაცებით სახე უბრწყინავედა, სრული ბედნიერი იყო თავისი ძმის ცქერით და თავისი ლამაზი, ალერსიანი თვალებით შესცქეროდა მას.

— განა კიდეც მიედივართ, ვკითხე მე იაკობს, ცხენების ფრუტუნი მესმის ეხოში.

— ჩვენ მალე გავემგზავრებით, მიპასუხა მან და თან ისევე თოჯას არწებდა; სამი საათის

საგალი გვაქვს და სიგრილითვე უნდა გავიაროთ, თორემ სიცხე დაგვიდგება და ძალიან შეგვაწუხებს.. ჩაიცივი მალე, თეზეოს, მე და მარგალიტა ბაღში ჩავიბრუნებთ და შენც ჩამოდი.

ფარქომ ცალხელში და ააყვანა, მეორეში თოჯა და სრულებითაც ყურადღებას არ აქცევდა ჩემ გაკვირებულ სახეს. მე ვერ წარმომედგინა, რომ ყმაწვილი, რომელმაც თავის ხუთი თითივით იცის წარსული ისტორია, ამნაირათ თავს დაიმცირებდა.

ფარკო თავის ბეჭური საქციელით და დიდი ადამიანის ცოდნით მაინც იზიდავდა ჩემგულს. გადაწყვეტიტე უთუოთ უნდა დამემსახურებინა ყველასაგან დიდი პატივისცემა, სწორე გითხრათ მსურდა ამ ფრანგზე ბეგრათ მალლა მღკარეიყავ, ეს იყო ჩემი სურვილი და აი, ეს სურვილი როგორ ძვირათ დამიჯდა.

— უჰ! რა ცუდ გრძობას გიღვიძებს თაემოყვარეობა და აპარტაენობა! რა ცუდ შედეგაჰდის მიგიყვანს! აი, ახლავე ნახვე, ჩემო ძვირფასო მკითხველო, თუ როგორც დასჯილი ვიყავი ამ საძაგელ თვისებების წყალობით...

როდესაც ეზოში გამოვედო, იქ ექვსი შეკაზმული ცხენი მხლებლებით დამიხვდა. ეს მხლებლები ნამდვილ ველურებსა ჰკვანდენ: იმათი შავი დამწვარი პირის კანი, შავი დიდრონი სასტოკი გამომეტყველების თვალები, შეტრუსული შავი კანჭები, რომელზედაც განიერი ტილოს შარვალი ეცვათ, ტანზე თეთრი პერანგი და ტიტველ ფეხებზე წითელი ფაჩუჩები სწორეთ საშიშარ სურათს წარმოადგენდენ. ისინი თათრები იყვენ, ცხენებს აქირავებდენ და იქაურები სიურიუჯებს ე. ი. ჩაღვადრებს ეძახდენ. ამათ, როგორც ყველა არხაპელაგის თათრებმა, ბერძნული კარგათ იცოდენ. იმათ ლაპარაკს ყური მოეკარ და დარწმუნებული ვიყავი, რომ ეს სიტყვები იმ საშინელ მინოტავრს შეეხებოდა.

— კანეის მმართველი ძალიან ამაყი კაცია! ის დიდძალ ფულს შეჰპირდა იმას ვინც კი დაიჭერს და მოუყვანს...

— ო! უეტყელია მე არ ვიქნები იმის დამჭერი, თქვა ერთმა.

— არც მე, გაიმეორა მეორემ.

— მე ჩემი თავი ერთობ ძვირათ მიღირს, თქვა მესამემ, ის ხომ უბრძოლველათ არაეის დანებდება. ოჰ! რომ შეიძლებოდეს მძინარის შეპყრობა!..

— აი როგორ დაძაბუნებულები არიან ეს თათრები, რომ მინოტავერთან ბრძოლისა ეშინიათ, გავიფიქრე გუნებაში, და მე კი, თეგოსი, თორმეტა წლის სუსტი ბერძენი, ებედავ იმის მოკვლას...

საქართველოს
განმანათლებლო
მინისტროს

თხუთმეტ წუთს შემდეგ ჩვენ ცხენებზე შეესხედით. ქალბ. ფარჯომ თავის პატარა ქალი წინ დაისვა, ბატონი ფარჯო, მისი მდივანი, იაკობი და მე გარს შემოგვხეიეთ, რომ თუ ეინიცუბაა, რამე შემთხვევად მივშველებოდით; ექვსი ოსმალოს სალდათი და ორი გზის მაჩვენებელი, რომელნიც ყველა უცხო ქვეყნელ წარმომადგენლებს თან ახლდენ ხოლმე, შეადგენდენ ჩვენ ამაღას; ძალიან მძიმე სავალი გზა გვქონდა, ხან საშინელი აღმართი და ხან დაღმართი. კრიტი მთიანი ადგილია და მგზავრი ძალიან იღალემა, ცხენები ისე შეჩეეული არიან რომ, როგორც თხები ისე სუბუქათ დადიან ამ მთებზე და ძალიან იშვიათათ მომხდარა იმათი მიზნით რამე უბედური შემთხვევა.

იაკობი დიდი ბედნიერი და ალტაცებული იყო თავის დედმამასთან ყოფნით, მთელი გზა თავის თავგადასავალს დაწერილებით უაზბებდა, ის სრულებით ყურადღებას არ აქცევდა იმ დიდებულ და შეწინააღმდეგებელ სურათს, რომელიც გარშემო გვერტყა. მე სრულიად განმარტოებული მიედიადი და მწარე ფიქრებით ვიყავი გატაცებული.

ბატონმა ფარჯომ შეამჩნია ჩემი დაღერემილობა და მკითხა მიზნით: მე გადავწყვიტე, რომ სწორეთ მოვიდა დრო გამოვუცხადო ჩემი მამაცური სურვილი და ლტოლვილება მეთქა... მე იმისაგან დიდ წინააღმდეგობას მოველოდი, ამ ჩემს თავნდურ სურვილზე, მაგრამ ძალიან შევეცდი.—ჰოო! თქვენ გინდათ მინოტავრი მოჰკლათ, ჩემო ძვირფასო, თეზეოს? თქვა მან ღიმილით. ძალიან კარგი! მამ ხელ ცარიელი ხომ ვერ წახვალთ, რომელ იარაღს ამოირჩევთ მაგ მძიმე საქმისთვის?

— ექვს ლულიან დამზახას, ალბანელს, ვუპასუხე მე დაბეჯითებით.

— მერე რათ გინდათ მაგისტანა მძიმე იარაღი, რომლის გატენა ისე ძნელია?

— ეს პოლიკარის ჯარის იარაღია, იმ ჯარისა, რომელსაც ბიძაჩემი თეზეოსი უფროსობს: არაფრის გულისთვის, სხვა იარაღს არა ავიღებ ხელში!

ქალბატონი ფარჟო იცინოდა, როდესაც მისი ქმარი მიხსნიდა იმ მიხეველ-მოხვეულ გზას, სადაც მე მარტო უნდა მეელო. ეს ქალი, რომელიც ისეთი კეთილი და ალერსიანი მეგობა, განა ასე გულქვა ადამიანი იყო? იმას უნდა გაეცა პასუხი მამიდა ევენტისათვის ჩემ ჯანმრთელობაზე და ნებას კი მაძლევდა ამ საშინელ განსაცდელში ჩაფარდნილიყავე. მართალია მე რომ ისე ალელეებული არ ეყოფილიყავე, ჩემ მასპინძლების ყოვლად კეთილ და პატიოსან დამშვიდებულ სახეზე შევამჩნედი, რომ არაფერი ხიფათი არ მომელოდა.

— ოჰ! შეენიერო თავისუფალო დროე, რა მხიარულათ ვაპირებდი დროს გატარებას და როგორ უკუღმა დატრიალდა ყველა. მე სულ ალელეებული, დაღვრებილი და მოწყენილი დავდიოდი და არ ვსარგებლობდი იმ კეთილ განწყობილებით და სიუხვით, რომელიც გარს მცხვია.

X

კონსული მალლობზე გადმომდგარ შეენიერ სახლში იდგა. იმის ფერდობებზე გადაშლალი იყო შეენიერი ბაღი, რომელიც საესე იყო ხეხილით, მწვანილეულებით და ყვავილებით. დიდრონ შეფოთლილ ხეებს, რომელსაც ნაზი წვრილი გემრიელი ნაყოფი ება და გულის ხილს (უნაბი) ეძახდენ, გარს ეხეოდა დიდრონი თეთრყვავილებიანი მცენარე, რომელსაც თეთრ გოგრას ეძახან და რომელიც ერთ აღლზე მეტი იზრდება ხოლმე! მზე-უჭკრიტა ანუ ლილიფარა თავის დიდრონი ყვავილებით, რომლის გულს აღმოსავლეთის ქალები დიდის სიამოვნებით შეექცევიან, შერეული იყო ტკბილი ბიის და ცედრას დიდრონ ხეებში. ყურძენი, ეს უპირველესი აღმოსავლეთის განძი, დიდრონი მტენვებით ოქროს ფრათ ეკიდა, რომლის თითო მარცვალი დამასხის სიმსხო იყო. ყველა ეს შეენიერი ხილი ჩვენ ხელთ იყო, რამდენიც უნდა გვეჭამა და მოგვეკრიფა ქალბატონი ფარჟო, მამიდა ევენტისაებ არ გეწყობოდა. მე კი იმისთანა ხარბი, ტკბილეულების და ხილის მოყვარული, პირალაგმულივით დავდიოდი და

ერთი არცვალი უნაბიჯ გემოთ არ მინახავს, მთელი ჩემი გობნობა და ფიქრი მინოტაურმა შეიპყრო.

ძლივს დადგა დრო, როდესაც მე იმ მიხვეულ-მოხვეულ გზაზე უნდა წავსულიყავი! ეს იყო კვირას, 12 დეკემბრისთვის. ჩემ სიცოცხლეში მე ეს რიტუალი არ დამავიწყდება. ქვეყნა ქარი უბერავდა, ცა ღრუბლებით იყო მოფენილი, მზეს თითქო დედამიწა დაფიწყებოდა, არა ჩანდა. დილა აღრიანათ სალოცავათ წავედი ეკლესიაში; სეფისკვერი ავიღე, ხატებს სანთელი დავეუნთე. როდესაც ეს ქრისტიანული წესი შევესრულე, სახლში დავბრუნდი, სანადირო ტანისამოსი, რომელიც ვანგებ ამ შემთხვევისათვის შევაკერეინე, გადავიცვი (რასაკვირველია მოწაფის ტანისამოსით ცერ შევებრძოლებოდი მინოტაურს!). იაკობი გამომესალმა და გამარჯვება მისურვა, ბატონმა ფარჯომ გაშინჯა, მაკრათ აქვს მოქერილი მოსართაფები ცხენს თუ არაა და ზედ ორი თოფი მიაბა. ტამბაჩა წელში გავიჩქე, ცხენს აღვირში ხელი მოვკიდე და ნელ ნელა გავუდექი გზას. ქალბატონი ფარჯო თმა დაუფარცხნელი გამოვიდა გამოსამშვიდობლათ. ამ გვარი საქციელით მე მას ამ მაღალ მნიშვნელოვან დროს უზრდველობაში ჩამოვართვი. პატარა მარგალიტაც კი მიყვიროდა: მოჰკალი ის საშინელი დევი, ისე მოჰკალი რომ აღარ გაცოცხლდესო!”

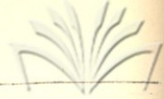
— მართლაც და ეს ფრანგები, რომლებზედაც ისეთი კარგ აზრისა ვიყავ, ვფიქრობდი გუნებაში, როდესაც ცხენზე შევეჯექი და დეზები ვჰკარი ცხენს, ეს ფრანგები ძალიან დაქვეითებული ყოფილან. რაში ჰგავს ეს ჩემი გამომშვიდობება იმ გმირ და მამაც საბრძოლველათ მიმავალ ბერძენთ და რომაელთა სალდათების უკანასკნელ გამომშვიდობებას! თითქოს საგმირო საქმისთვის კი არა, დროს გასატარებლათ მივდიოდე!

ამ გვარი მათი საქციელით ჩემი სიამაყე უფრო შეურაცხყოფილი იყო და ჩემ ერს უფრო მაღლა ვაყენებდი. გავუდექი ქვიშიან გზას, რომლის ბოლოსაც მოჩანდა მაღალ ხევებით დაბურული, საშინელი მიხვეულ-მოხვეული გზა.

როდესაც მიეუახლოვდი ლაბირინტს, პირველი გამოცემა შეგე დაგვლინდა და გულის ფანქარით და შიშით შეეუდექი ამ გზას. არც ერთი სულდგმული და აღამიანის ძე არ მოჩანდა, ან ვინ გაბედდა ამ გზაზე გაეღას, სადაც ისეთი საშინელი ჯოჯოხეთის სული ბუდობდა, მეგონა ყოველ ნაბიჯზე ღმუღს და ღრიალს გაეიგონებდი, მაგრამ მარტო ცხენის ნაღის ბაკი-ბუკის მეტი არაფერი მესმოდა. ეს სიჩუმე და მშვიდობიანობა უფრო მაშინებდა, ვიდრე ის ღმუღი და ღრიალი, რომელსაც მოველოდი. გზა თან-და-თან უფრო ეიწროვებოდა. სიცივით ეკანკალებდი, როგორც ეტყობოდა ერთობ მაღალ ადგილას ვიყავი; ცხენის ნესტოებიდან ოშხივარივით ორთქლი ამოდოდა, რამდენსამე წუთს შემდეგ ხეებით დაჩრდილულ დიდმინდორზე გამოვედი, საიდანაც მთელი კუნძული მოჩანდა. კუნძულს გარს ცისფერი ზღვა ევლო; — განა ლაბირინტი კიდევ გათავდა? გავფიქრე მე — უთუოთ, რადგან ამ მინდვრიდან ოთხივე კუთხივე დაღმართი იწყობოდა... სად იყო მინორტაერი? იქნება ამ დაბურულ ხეებშია დამალული? ცხენით გარს შემოეუარე მინდორს და ხეებს შინჯვა დაეუწყე. ფოთლის შრიალზე ქრუნატელი მივლიდა ტანში... მაგრამ მაინც იმ საშინელი მინორტაერის არსებობის ნიშანი არსად იყო. თავში ერთი ჰაზრი მომივიდა, ამ ჰაზრმა ისე ამაღლევა და გამაბრაზა, რომ მინორტაერთან შეხვედრა მერჩინა. იქნება სასაცილოთ ამიგდეს და მონატაერი კი არსად არის?... გაჯაერებული ცხენს დეზები შემოეკარი და გავსწიე ერთ გზაზე; რამდენსამე წუთს შემდეგ ლაბირინტის ბოლოს ვიყავი, იქ ერთი პატარა წყარო გადმოჩნდა — მლოცველი ბეჭდები თავის ცხენებს წყალს ასმევდენ; მე გაფითრებული და აღეღებული მიეუახლოვდი მათ.

— ჩემო თანავემამულენო, ეუთხარი მათ სალამს შემდეგ, არ შევიძლიათ ამინსნათ რამე ამ მიდამოების შესახებ, რომელიც მე ახლა გამოვიარე და სადაც თურმე საშინელი დევ-გმირი ბუდობს?..

— ღვთის მშობელო დედაე! წამოიყვირა ერთმა მლოცველთაგანმა და გაკვირებულმა მეორე ამხანაგს შეხედა, ეს ახალგაზდა ქრისტიანი გიჟია!

— მოდით დაიბანეთ ეს გახურებული შუბლი ამ წყლით, მითხრა მეორემ, ზაფხულის ცხარე მზეს თავში დაუკრავს.

— მე არც გიჭივარ და არც ავითმყოფი, დავიყვირე გაბრაზებულმა; არის თუ არა კრიტიკა მინოტავრი?

პასუხის მაგივრათ მოგზაურებმა პირჯვარი გამოისახეს და სიბრაღით დამიწყეს ცქერა.

— დაბრუნდით, ყმაწვილო, სახლში, მითხრეს მათ; აქ საშიში აღარაფერია, გთხოვთ ჩვენ ნურას გვერჩით, თქვენ იარაღი გაქვთ და ჩვენ კი არა. ჩვენ ღარიბები ვართ, თითოჯერ ვიბრუნებთ ორ-ორი მანეთის მეტი არაფერი გვაბადია და კანდიის ღეთისშრობლის ხატის სალოცავათ მივდივართ!

იმათმა შეშინებულმა ხმამ და სახემ ჩემი სისულელე მაგრძობინა; მე იმათ გიყი ან ქურდი ვეგონე. ხმა ამოუღებლივ ცხენს შეეხებტი, რამდენჯერმე თოფი ჰაერში გადაფატრიალვ და გაბრაზებული საჩქაროთ უკან გამოვბრუნდი.

— აა! ბატონო ფრანგებო, თქვენ მე სასაცილოთ ამიგდეთ! შევეყიერე მე. ამას მოველოდი თქვენი მასპინძლობისაგან და ალერსისაგან?... იაკობმა, რომელიც ჩემი მეგობარი მეგონა, ესე მასხარათ ამიგდო! მე იმას ამ საქციელს არაოდეს არ ვაპატიებ, არაოდეს, არაოდეს! გაბრაზებული ცხენს ვაჩქარებდი და მალეც დავბრუნდი სახლში. მზათ ვიყავი დამეცალა ჩემი სიბრაზე და ამასთან ჩემი გატენილი თოფიც. ეზოში ჩემ მოხუცებულ მოსამსახურე ფილიპეს შევეხედი და რომ ნახა ჩემი მოკმუნენილი წარბები და სიბრაზისაგან მოკუმული ტუჩები, მომიახლოვდა და ბერძენების ჩვეულებისამებრ ხელეზზე კოცნა დამიწყო.

— საბრალო, ჩემო პატარა ბატონო, მითხრა მან ჩუმათ, ეს ფრანგები ძალიან ავებო ყოფილან... თქვენ ნამდვილი გმირი ხართ!

ამ სიტყვებმა ცოტათი დააშოშმინა ჩემი ს-ამაყე, ცხენიდან გადმოვხტი და პირდაპირ კონსულის ოთახში შევედი.

კონსულს მკაცრი სახე ჰქონდა.

— რა უფლებით ამიკდეთ მე თქვენ სასაცილოთ, ბატონო კონსულო? რაც ძალი და ღონე მქონდა დავიყვირე მე.

— იმ უფლებით რომ მე თქვენი მეგობარი ვარ და სიკეთე მინდა თქვენთვის, მიპასუხა ბატონმა ფარჯომს, კარგი დამშვიდდი, თეზეოს ვაიგე რომ ეს პატარა გაკვეთილი, რომელიც ჯერ უბრალო გართობა იყო შენ და ჩემ შვილ შორის, ბიძაშენმა კონდროპულომ, მირჩია სისრულეში მომეყვანა.

— ბიძაჩემმა?...

— დიად, ის კანდიაში მიდიოდა და ჩემთან გზათ შემოიარა; მე შენი გმირული ლტოლვილებმა, რომელსაც უფრო ბაქიაობა ჰქონდა სარჩულათ, ვუამბე. როგორც ჭკვიან კაცს, იმას უნდოდა შენი უცოდინარობა დაესაჯა.

იცოდე, ჩემო ძვირფასო ავაპიმენონ, რომ მინოტაური არას დროს არ არსებულა, ესეც ისეთა ზღაპარია, როგორც ბევრი სხვა მითოლოგიიდან ამოდებული ამბები. ამას გარდა თითონ სიტყვა მათეს ნიშნავს ზღაპარს და ლოგოს, ამბობს, ეს გეასწავლის რომ არაფერი არ არის მართალი იმ ამაოდ მორწმუნეობაში, რომლითაც შეპყრობილი იყვენ ძველი ბერძნები და რომლის წყალობით რამდენი ეწამა და რამდენი მსხვერპლი შეიწირა. შენ რომ შრომა მიგელო შენ თავზე და ამ მინოტაურის შესახებ რამე წაგეკითხა, მაშინ არც იმასთან ბრძოლას მოინდომებდი და არც იმედები გაკიცრუვდებოდა.

მე თავი ჩაელუნე. აი ამპარტაენობის და უცოდინარობის სასაჯელი!

— ახლა ხომ მოგეტივებ ამ უბრალო გაკვეთელს, რომელიც, იმედი მაქვს, მოგარჩენს იმ სურვილისაგან რომ თეზეოსს ან ღონკიხოტს დაედარო?..

ბატონმა ფარჯომ ხელი გამომიწოდა და მეც ტირილით კისერზე ჩამოვეკიდე.

— ოჰ! რამდენი ვიტანჯე! ვუთხარი მე ტირილით; ეს ერთი თვეა, რომ არც დღე და არც ღამე მოსვენება არა მქონდა!

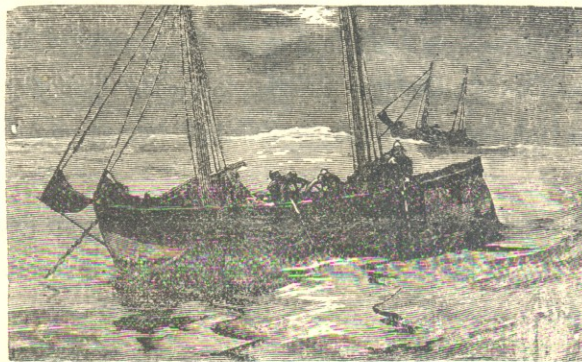

— შენ ერთ დროს მამაცი მეომარი იქნები, ჩემო შეილო, და არა მაკ ხანში: ქველობა და სიმხნევე მოზრდილი ვაჟკაცის საქმეა; მინამდის კი მოჰბაძე იმ გმირების მაგალითს, რომელთაც სწავლაში თავი იჩინეს და საბრძოლველი ასპარეზი თავის დროზე გავცხსნება... რაც შეეხება იაკობს, მე იმას შესაფერი სასჯელი მიფუსაჯე, რომ მეგობარი აგრე სასაცილოთ აიგდო... წადი, ჩემო ძვირფასო თეზეოს, შეურთი იაკობს და ყველაფერი დაეიწე. ამ დროს კარები გაიღო და იაკობი შემოვიდა, რომელიც დარცხვენით მიყურებდა.

— მე შენ აღარ გიწყრები, ჩემო ძვირფასო იაკობ, ეუთხარი მე, გაეიქეცი და კისერზე მოვეხეიე: მე ვიყავი სულელი რომ ჩემ მოკლე ჭკუას და პატარა ტანს ვადარებდი იმ დიდ სახელს, რომელსაც მე ეატარებ. მაგალითისთვის შორს წასვლა არ მომიხდება: შენი თაემდაბლობა მეყოფა მე მაგალითათ.

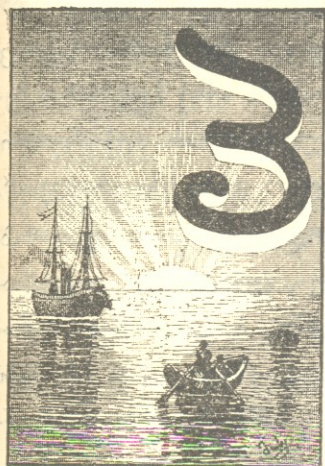
— სულ ერთია, თეზეოს, თქვა კონსულმა, შენ თამამათ და გულდამშეიდებით შეგიძლია მიხვიდე სასწაელებელში; შენ შენი სამშობლოს ღირსეული შეილი ხარ.

ე. მ —სა.

ძველი საბერძნეთი.

(ჩლაპრული ამბავი).

(თ ა წ გ მ ა ნ ი).

ოლითემმა ბერძნების სამაგიეროს გადახდა განიზრახა: დაეიჭერ ყველას და შეეჭამო. დილით გადააგდო ქვაბის კარებიდან დიდი ლოდი, თვითონ გასავალში ჩაჯდა და თითო-თითოთ გამოაუშვა ქვაბიდან ცხვარი. ცხვრები რომ გამოდიოდნენ, ყველას ზურგზე ხელს უსვამდა, ბერძნები ზედ ხომ არ შესხდნო; სა-

ცოდავმა მკერდი და მუცელი კი არ გაუშინჯა ცხვრებს; ოდისეი და მისი ამხანაგები კი ამოეკურნნენ ცხვრებს ქვეშაიდან და ისე გამოვიდნენ გარეთ. ესეც ოდისემ მოახერხა, ამ გვართ გადარჩენ დაწარჩენი ბერძნებო სიკვდილს.

პოლითემის დაბრმავებამ ძრიელ განარისხა პოსეიდონი. იმან გადასწყვიტა სასტოკათ დაესაჯა ოდისეი. მაგრამ რადგანაც „ბედმა“ ოდისეის სახლში დაბრუნება გადაუწყვიტა, პოსეიდონი მხოლოდ იმას ცდილობდა, რაც შეიძლება მეტ უბედურებაში, მეტ გაჭირვებაში ჩავედო ოდისეი. მართლაც და ოდისემ მალე დაჰკარგა ერთი გემი შიგ მსხლამი თანამგზავრებით. ბევრ გაჭირვებასა და უკზო უკვლოთ სიარულს შემდეგ ოდისეი მიაღდა ერთ კუნძულს, საცა გრძნეული ცირცვა ცხვარებდა. აქ ოდისეის ახალი უბედურება ეწია: ცირცვამ ყველა მისი ამხანაგებო ღორებათ გადააქცია. ოდისეისაც იგივე ბედი ეწეოდა, რომ ღმერთი გერმესი არ შესწეოდა. ცოტა ხანს

შემდეგ ცირცვამ, ღმერთების ბრძანებით, ღორებს დაუბრუნა უწინდებური ადამიანური სახე, და ოდისემ მალე დაანება თავი კუნძულს. ცირცვას რჩევით ოდისეი ჩავიდა ქვესკნელს იმის გასაგებათ, დაბრუნდებოდა სამშობლოში თუ არა. აიღში ოდისეიმ ნახა თავის დედის და კიდევ მრავალი სხვა მეგობრების აჩრდილები. იმათ შორის ახილესის აჩრდილიც ერია. იგი პირველი მიუახლოვდა ოდისეს. ოდისეის მისთვის ნუგეშის ცემა უნდოდა და უთხრა: „ცოცხალი რომ იყავ, ბერძნები უკვდავთ გეთლიდენ, აქაც მკვლრებას მეფეთ ითვლები და იმასთანავე ძლიევამოსილობით ხარ აღჭურვლი, როგორც სიცოცხლეში, აი, ამიტომ შენ ბედს არ უნდა ემღუროდე“. ახილესმა მწარეთ ამოიოხრა და მიუკო: „ოდისეი! ამაოთ ცდილობ, ჩემი გულის გამთელება ძნელია! აა, ნეტეა, ცოცხალი ეყოფილიყავ და თუნდ ვინმე საწყალი გლენის იაჯახში მოჯამაგირეთ მემსახურნა, მე ის მერჩიენა, აქ სიკვდილს შემდეგ აჩრდილების მეფობასო“. აიღში ოდისეიმ შეიტყო, რომ იგი სამშობლოში დაბრუნდება დიდი ხნის გაჭირვებისა და უგზო უკვლოთ სიარულს შემდეგ, ისიც მარტო, —სხვა ამხანაგები ზოგი დაეკარკება ზოგიც დაეხოცება. აიდიდან ოდისეი ცირცვასთან დაბრუნდა. გრძნეული ცირცვა კეთილი გულისთ დაუხედა, ასწავლა გზა, საითაც უნდა ოდისეი წასულიყო, აუწერა ყველა საფრზე და სიძნელე, რომელსაც ოდისეი შეხედებოდა და აუხსნა, როგორ უნდა მოქცეულიყო. პირველი საფრზე, რომელიც ოდისეის მოელოდა, —ეს სირენების შეხვედრა იყო. სირენები ერთგვარი არსებანი იყვენ, ნახევარზე ქალები, ნახევარზე თევზები. თავის მომზიბლავი სიმღერით ისინი შეიტყუებდენ ხოლმე მგზავრებს თავისთან კუნძულზე და იქ მისული მგზავრი ცოცხალი ვეღარ ბრუნდებოდა. ოდისეიმ, ცირცვას რჩევით, თავის ამხანაგებს ყურები სანთლით ამოუგლისა, თავისი თავი კი თოკებით ანძახე მიამევიანა. ხომალდი კუნძულს რომ დაუპირდაპირდა, სირენებმა დაიწყეს მომზიბლავი სიმღერა. ოდისეი იმდენათ გაიტაცა ამ სიმღერამ, რომ ამხანაგებს ევედრებოდა, ამიშვით და ნაპირზე გადა-

სეთო, მაგრამ, ბედზე, ამხანაგებს არ ეყურებოდათ არაფერი, და თავისთვის, გაცხარებული ნიჩბებს უსვამდნენ. განვლეს მშვიდობით სირენების კუნძული. მაშინ ახსნეს ოდისეი ამხანაგებმა და თვითონაც ყურებიდან სანთელი გამოიღეს.

მაგრამ იმათ კიდევ ახალი, უფრო დიდი საფრხე მოელოდათ... უცბათ რალაცა საშინელი გრიალი მოესმათ. ყველამ იქით მიიხედეს საიდანაც გრიალი ისმოდა და შავი კომლი დაინახეს. შიშისაგან ნიჩბები ხელიდან გასცივდათ. მალე შესაზარავი სურათი იხილეს: შორი ახლოს, ზღვაში ამართულიყო მალაი, წვეტიანი კლდე; წვერი ოდნავ უჩანდა, რადგანაც ღრუბლებს მოეცვათ. კლდის დანახვაზე ოდისეის მოაგონდა ამ კლდის შესახებ ცირცვას ნათქვამი: იქ სცილა ცხოვრობსო, ექვსი თავი და თორმეტი ფეხი აბიაო; ეს საშიშრება მგზავრებს იტაცებდა ხომალდებიდან და ჭამდა. ამ კლდის მოშორებით მოჩანდა მეორე კლდე, რომლის გარს წყალი ხან უფსკრულში ჩაინთქებოდა, ხან ხუილით ისევ უკან ამოეხეთქებოდა; პირზე ქაფი მოეგდო. აი ამის ბრალი იყო ის საშინელი გრიალი, რომელმაც მგზავრებს გულები დაუხეთქა. ცირცვას ნაამბობიდან ოდისეიმ იცოდა, რომ წყლის ტრიალ-გრიალი საშიშრება ხარიბდას უნარი იყო. სცილას და ხარიბდას კლდეებ შუა ვიწრო სრუტე იყო. ცირცვამ დაარიგა ოდისეი, რომ არამც და არამც ხარიბდას არ მიახლოვებოდა. ხარიბდას გვირაბში ჩაეარდნის თითონ პოსეიდონიც ველარ დაიხსნინდა. ამიტომ ოდისეიმ უბძანა მენიჩბეებს, ხომალდი სცილას კლდეზე ახლო დაეჭირათ: ოდისეიმ არჩია ისევ ისა ჯობს სცილამ ექვსი კაცი შექმოს, მინამ ხარიბდას უფსკრულში ყველა დავიღუპოთო. დიდი სთუთხილით და გულის კანკალით შევიდნენ სრუტეში და ყოველ ღონისძიებას ხმარობდნენ, რომ უფსკრულს არ მოხვედროდნენ. სანამ ისინი თავზარ დაცემულნი ხარიბდას უფსკრულისკენ იყურებოდნენ სცილამ ხომალდიდან ექვსი მენიჩბე მოიტაცა და შექამა.

ბევრი სხვა გაჭირვება და უბედურება გამოიარა კიდევ ოდისე-

იმ. ერთხელ ზღვის ღელვს დროს ოდისეიმ სამუდამოდ დატოვა ხომალდი და ყველა ამხანაგები; მარტო თვითონ ლა გადაჩია ფიცრებზე. ცხრა დღეს აქანაფა ფიცრებზე ზღვამ, მეათე დღეს ღამით გარიყა ერთ პატარა კუნძულზე, რომელზედაც კალიპსო ცნობრობდა. ნიმფამ კარგათ მიიღო ოდისეი. აქ კუნძულზე სტუმართ მოყვარე კალიპსოსთან ოდისეიმ კარგა დაისვენა და დააპირა გზას გასდგომოდა, მაგრამ ნიმფა აღარ უშვებდა: უნდოდა ოდისეის მისთხოვებოდა. კალიპსო ჰპირდებოდა მუდამ სიყმაწვილეს და უკვლავებას, ოღონდ ჯვარი დაეწერა ოდისეის, მაგრამ ოდისე არა თანხმდებოდა და მისი საფიქრებელი მხოლოდ სამშობლოში რაც შეიძლება მალე დაბრუნება და ცოლშვილის ნახვა იყო. ოდისეიმ თავისი ამბავი შემდეგი სიტყვებით დააბოლოვა. „შვიდი წელიწადი ვიცხოვრე კალიპსოს კუნძულზე, შეიდ წელიწადს განუწყვეტლივ ვღვრიდი ცრემლებს და სამშობლოს, ცოლის და შვილის ნახვას ვნატრობდი. მერვე წლის თავში ნიმფამ მოულოდნელათ მიბძანა მისი კუნძულისთვის თავი დამენებინა. აქამდისაც არ ვიცი რამ აიძულა, რა იყო მიზეზი, რომ ისე უცნაურათ შეცვალა თავის აზრები: თვითონ მოიხურვა, თუ ზევისსა შეეშინდა. ასე თუ ისე დაეჯექი ტივზე, რომლის ვაკეთებაში თვითონ კალიპსოც დამეხმარა, და წამოვედი. ჩვიდმეტ დღეს ვიარე ზღვაზე და მეთვრამეტეზე, ტალღებთან ხანგრძლივ ბრძოლას შემდეგ, სქერის ნაპირზე გამოვედი. აქ თქვენი ქალი შემხვდა, და სასახლეში მომიწვია... აი, რაც ვაღამხდა თავს, გარწმუნებთ, რომ ყველაფერი მართალია“.

ოდისეის სამშობლოში დაბრუნება.

ოდისეიმ გაათავა. ყველა ისე გაჩუმებული იჯდა ოდისეის ამბით მოხიბრული, რომ დაღამება ვერც კი შეამჩნიეს. სიჩუმე ალკინომ დაარღვია: კარგი იქნება ოდისეის საჩუქრებს მივუმატებდეთო“. ყველა დათანხმდა და თავ-თავის სახლში წავიდნენ. მეორე დღეს დილით ალკინომ საჩუქრები ხომალდზე დააწყობინა. გამომშვიდობებისას ვა-

მართეს სადილი, და ზეესაც მსხვერპლი შესწირეს. სტუმარი საღამოზე უნდა გამგზავრებულიყო. ოდისეი მოუთმენლათ ელოდა მზის ჩასვლას. ბოლოს წასვლის საათმაც დაჰკრა. ოდისეი გამოეთხოვა სტუმართ მოყვარე მასპინძლებს, უსურვა ყოველი სიკეთე და ბედნიერება და ხომალდისკენ წავიდა. მენიჩბეგმა დააგეს ხომალდში რბილი ხალიჩა, ზედ ზეწარი გადაათარეს ღ ოდისეი ზედ დაწვა დასაძინებლათ; მენიჩბეგმა მოუსვენს ნიჩბები და ხომალდი სქერისა გამოშორდა. გათენებისას ხომალდი იტაკას მივიდა. მენიჩბეგმა ფთხილათ გადაიტანეს ხალიჩაზე მძინარე ოდისეი და ქეიშიან ნაპირზე დასდევს. საჩუქრებიც იქვე სანდო, მოფარებულ ალაკს დაუწყეს. ამას შემდეგ ფეაკები უკან დაბრუნდენ.

და სდებოდა იტაკაში ოდისეის დაბრუნების წინ.

თითქმის ოცმა წელიწადმა განელო, რაც ოდისეი იტაკიდან წავიდა ტროისკენ, ცოცხალი აღარავის ეგონა ოდისეი. ხოლო ცოლი მისი პენელოპა და შვილი ტელემაკი იმედს არა ჰკარგავდენ; იტაკაშიაც, როგორც სქერიაში, რამდენიმე ერისთავი იყო; იმათში ყველაზე უფროსი ოდისეი იყო; ისიც აღკინოსავით, ბაზილეგის ანუ მეფე იყო იტაკაში. ოდისეი გულ კეთილი მეფე იყო, და თავისი ქვეშევრდომნი შვილებსავით უყვარდა; ყველას ტკბილათ და გულკეთილათ ეპყრობოდა. ოდისეის ამდენი ხნის იქ არ ყოფნაში საქმეები შეფერხდენ, უქმფოთ უფროსები ბუღეზე აღარ იკრიბებოდენ, აღარც ხალხის კრება (აგორა) მომხდარა, მცხოვრებთა სასარგებლო ზომებზე მოსალაპარაკებლათ. თვით ოდისეის სასახლეში ბევრი უსამართლობა ხდებოდა. რაკი ყველამ გადასწყვიტა ოდისეი უთუოთ მკედარი იქნებო, პენელოპას ბევრი მთხოვნელი გამოუჩნდა. პენელოპა ძრიელ ლამაზი და ჰკვიანი ქალი იყო. მამაც მდიდარი ჰყავდა, და კაი მზითვის მიცემა შეეძლო. გარდა ამისა ახალი ქმარი მეფეთ დაჯდებოდა. მთხოვნელები სულ იტაკას ერისთავების შვილები იყენ, ზოგი ახლო-მახლო კუნძულებიდანაც იყო. ყველა მთხოვნე-

ლი ას კაცამდე იქნებოდა. მთხოვნელები სარგებლობდნენ იმითი რომ პენელოპას მფარველი არაინა ჰყავდა და თავის ნებაზე ფარფაშობდნენ ოდისეის სასახლეში. დილიდან საღამომდის ნადიმობდნენ. მეცხვარეებს მოჰყავდათ ოდისეის ჯოგებიდან ხარები, ცხვრები, თხები და ღორები: ყმებს მჰქონდათ პური, ღვინო და მწვანილი. ყოველ დღე საქმეს უჭირებდნენ მთხოვნელები პენელოპას—ამოირჩიე ჩვენში საქმროთ ერთი ვინმე, თუ არა და ოდისეის საცხოვრებელს სულ გავეანადგურებთო“, მაგრამ პენელოპა მტკიცეთ ადგა თავის აზრს და ყველას უარს ეუბნებოდა. ამგვართ გაიარა რამდენიმე წელიწადი. ტელემაკი წამოიზარდა და შეენიერ ვაჟკაცათ გადიქცა.

ერთხელ, ოდისეის დაბრუნების სამი წლის წინათ—მთხოვნელები ჩვეულებისამებრ სანადიმოთ შეიყარენ ოდისეის სასახლეში. დაუძახეს მომღერალს.

მომღერალი ბერძნების უფროსების ტროიდან სამწუხარო დაბრუნებაზე მღეროდა. პენელოპა ამ ღროს მალლა თავის ოთახში იჯდა; სიმღერამ დაკარგული ქმარი მოაგონა და მწუხარებას მიეცა, მღულარე ცრემლები გადმოსცივდა. ჩაეიდა ძირს და თხოვა მომღერალს, სხვა რამე ემღერა. მაშინ ტელემაკი მივიდა პენელოპასთან და თხოვა დარბაზიდან გამოსულიყო: „საყვარელო დედა!—უთხრა ტელემაკმა; წესი არ არის, რომ შენ ილაპარაკო, ეს ქალის საქმე როდია. მამაჩემი რომ აქ ყოფილიყო, ის გასცემდა განკარგულებას. ახლა კი ეს უფლება მე მეკუთვნის; მე უნდა ვიყვე შენი მძძანებელი. არ იქნება რომ მომღერალი შენ სურვილზე ამღერო, შენ, წადი და ოჯახს მოუარე“. შემდეგ ტელემაკი მიუბრუნდა მთხოვნელებს, და დილისთვის შეიდანზე კრებაზე მოიწვია, იქ მცხოვრებლების წინ უნდოდა გამოეთქვა ყველა ის უწესოება და უსამართლობა, რომელსაც მთხოვნელები ჩადიოდნენ; შეერცხვინა ისინი და თავის მამის სასახლიდან გაეძევებინა. მეორე დღეს დილით გზირმა ჩამოუარა და კრებაზე მოიწვია ყველა უფროსები კუნძულისა და ხალხი. ტელემაკი წამოდგა და თვალცრემლიანმა დაიწყო ჩივილი მთხოვნელებს.

ზე. ხალხს ეცოდებოდა ტელემაკი, მაგრამ უფროსების წინააღმდეგ არაფერი შეეძლო. მაშინ ერთი უფროსთაგანი წამოაღდა და თქვა: „ტყუილათ გვამტყუნებ, ტელემაკო, ჩვენ კი არა ვართ დამნაშავენი, დამნაშავე დედაშენი პენელოპაა. გაიგეთ რა ხერხი მოიგონა! სამი წლის წინათ დაიწყო ერთი ზეწრის ქსოვა თავის მამამთილ ლაერტისთვის. დაგვიბარა ჩვენ ყველას და გვითხრა: „ამის ქსოვას რომ გაუთავებ მაშინ მივთხოვდები ვისმე თქვენგანსო“. ჩვენც დავთანხმდით და ვუცდიდით. მერე რა გამოვიდა? თურმე მთელ დღეს ქსოვდა და მონაქსოვს ღამით ისევ არღვევდა; სამ წელიწადს გვატყუა ამგვარათ. მხოლოდ ახლახან ვასცა მისი ეშმაკობა ერთმა მოახლემ. ჩვენ თვითონ წავადექით თავს, როცა არღვევდა... აი, ტელემაკ, ჩვენი უკანასკნელი სიტყვა: უბძანე ახლავე ამოიჩიოს ჩვენში ვინმე ქმრათ, და მერე მამასთან გაგზავნე, კაი მზითევი მოუშალოს. თუ ამას არ შეასრულებ, შენ სახლს მუდამ ეგრე ავიკლებთ და დედაშენსაც თხოვნით საქმეს გაუტყირებთ, ჩვენ არაფრისა გვეშინიან“, სხვა მთხოვნელებმაც იგივე განიმეორეს. ხალხმა წინააღმდეგი ვერ გაუბედა მთხოვნელებს და ჩუმად იყო. ტელემაკი კვლავ წამოაღდა და მთხოვნელებს ასეთი პასუხი მისცა: „ნუ გგონიათ რომ მე თქვენი რჩევა შევასრულო. ფიქრშიაც კი არ გავივლებ დედჩემის სადმე გაგზავნას; მე რომ ეგ ჩამედინა, მაშინ სირცხვილი მუდამ დამტანჯავდა... არაფრის გულისთვის არ ვეტყვი დედაჩემს, რასაც თქვენ მირჩევთ! მხოლოდ ამას ღა თხოვთ: „მამეცით ხომალდი, წავალ მამიჩემის საქებნელათ, და თუ ნამდვილათ შევიტყე, რომ იგი მკვლარია, მაშინ ვურჩევ დედაჩემს გათხოვებასო“.

ამას შემდეგ კრება დაიშალა, პენელოპას მთხოვნებმა ოდისეის სასახლისკენ გასწიეს, ტელემაკი კი ზღვის ნაპირისკენ გაემართა. იქ შეევედრა ღმერთა ათინას და მამის მოსაძებნათ დახმარება თხოვა. ათინამ ისმინა მისი ვედრება და ოდისეის მეგობარი მენტორის სახით გამოეცხადა. ღმერთამ დაარიგა ტელემაკი დაბრუნებუელიყო და სამგზავროთ ყველაფერი დაემზადებინა; თვითონ სწრაფათ ჩამოუარა

ქალაქს და ტელემაქს ხომალდი და მენიჩბეები უშოვნა. ყველაფერი მზათ იყო, ჩვენმა მგზავრებმა ღმერთებს მსხვერპლი შესწირეს. მენიჩბეებმა მძლავრათ ნიჩბები მოუსყეს, მარჯვე ქარმაც ხელი შეუწყო და გემმა სისწრაფით გასწია სამხრეთისაკენ.

ტელემაქის მოგზაურობა პილასსა და სპარტაში.

ყველაზე უწინ ტელემაქი მივიდა ნესტორთან, რომელიც ქალაქ პილოსში მეფობდა. სამწუხაროთ, ნესტორმა ვერაფერი აცნობა ტელემაქს მამაზე, რადგანაც იგი ტროიდან ოდისეიზე ადრე წამოსულიყო. მაგრამ ურჩია სპირიდაში მენელაისთან წასვლა; „იმას უთუოთ ეცოდინება რამე ოდისეიზე, რადგან თვითონაც ახლანა მობრუნდა სამშობლოშიო“. ტელემაქმა მიიღო ნესტორის რჩევა. მეორე დილას ეტლით გაუდგა გზას, თან ნესტორის შვილი პიზისტრატიც წაიყვანა. მეორე დღეს საღამოზე სპარტას მივიდნ და მენელაის სასახლის ეზოში ჩამოხდნ. მენელაი ამ დროს ორ ქორწილს იხდიდა: ვაჟიშვილისას და ქალიშვილისას. მოსამსახურემ სტუმრები დაინახა და მენელაის შესატყობინებლათ წავიდა; „მეფეო! უთხრა, ჩვენსა ორი უცხოელი სტუმარი პოვიდა. რას ბრძანებ, მივიღოთ თუ დავითხოვოთ?“. მოსამსახურის სიტყვებმა მენელაი გააჯაგრეს. „როგორ არა გეცხენია, მაგას რომ ამბობ! განა არ იცი, უცხო ქვეყნებში უკზო-უკვლოთ მგზავრობის დროს, რამდენჯერ მისარგებელია უცხოტომთა სტუმართ მოყვარეობით? დიდება ზევს! ახლა ყველა გასაჭირს გადავჩი. მაგრამ ბედნიერებაში მყოფთ, არ უნდა გავიწყდებოდეს გაჭირებული მგზავრი. ამ საათში უბრძანე დაბინავონ მათი ცხენები, ისინი კი მოიწვიე დარბაზში ჩვენ ნადიმზე“. მოსამსახურემ ფიცხლავ აასრულა მეფის ბრძანება. ტელემაქი და პიზისტრატი დარბაზში შევიდნ. მენელაიმ მიიწვია ისინი თავის გვერდზე. მოსამსახურეებმა მიართვეს სტუმრებს თასით ღვინო და ხორცი მიუტანეს. სუფრაზე მენელაიმ ბევრი ამბავი თქვა თავის მოგზაურობიდან, რამდენი სიმდიდრე შეიძინა, და რა ბედი ეწია ბერძენების ზოგ

სარდალს. „გული მიკედება, რომ მოვიგონებ, რამდენი გმირი მო-
კვდა ტროისთან ომში, და რამდენი დაბრუნების დროს! ჩემი საცხო-
ვრებლიდან ორ წილზე ხელს ავიღებდი, ოღონდ ისინი ახლა ცოცხ-
ლები ყოფილიყვენ, მაგრამ ყველაზე ძრიელ ოდისეი მენანება. იმაზე
რომ ფიქრი წამიღებს, ძილი აღარ მეკარება, ჭამა მაეაწყდება და თვა-
ლები ცრემლებით მეცეხება“. ამ გრძნობიერი სიტყვებით მენელაიმ
გული აუჩუყა ტელემაკს. მსხვილათ გადმოსცივედნ ცრემლები თვა-
ლებიდან. მენელაის ეოცა და გაიფიქრა: იქნება ეს შვილი იყოს
ოდისეისაო! უნდოდა ეკითხა, მაგრამ ამ დროს დარბაზში მენელაის
მეუღლე ელენე შემოვიდა. მოახლეებმა საგარძელი დაუდგეს, ფეხ
ქვეშ ხალიჩა გაუფინეს და ოქროს თითისტარი და ვერცხლის კალა-
თა მიართვეს. კალათში ჯიგრის ფერათ შეღებილი მატყლი იყო.
ელენე წამოდგა და მენელაის უთხრა: „აბა გამოიცან, მენელაი, ვინ
უნდა იყოს ერთ-ერთი ჩენი სტუმართაგანი? მე მკონია რომ, აქ
ოდისეის შვილი, ტელემაკი იმყოფება; იქნება ეცდებოდე, მაგრამ
ისეთი მზგავსება არ მინახავს, როგორც ჩენი სტუმარი ოდისეის
შვილსა ჰგავს. ტელემაკი ბავშობისას მინახავს, ჯერ ტროადელე-
ბთან ჩემი გულისთვის ომი არ დაგწყობო.“ — „მართალი ხარ, ელენე!
უბასუხა მენელაიმ. — მეც გავიფიქრე ეგ, საოცარი მზგავსებაა! ფე-
ხები, ხელები, ხუჭუჭ თმიანი თავი, თვლების იერა ყველაფერში
გამოცხადებული ოდისეისა... ოდისეისზე ლაპარაკი რომ ჩამოვადდე,
ტირილი დაიწყო“... ტელემაკი ჩუმათ იჯდა. მაშინ პიზისტრატმა მე-
ფეს და მის მეუღლეს მოახსენა: „არ შეცდით, თქვენ წინ ნამდვი-
ლი შვილია ოდისეისა“. ამ ამბავმა ფრიად გაახარა მენელაი, და გა-
ხარებულმა ხმა მალლა თქვა: „ღმერთო! მაშ ახლა სტუმრათ ჩემ-
თან არის შვილი ჩემი საუკეთესო და საყვარელი მეკობრისა!“ მა-
გრამ წამსვე გულ მტკიენეულათ განაკრძო: „საცოდავმა! რამდენი
უბედურება გამოიარა ჩემი გულისთვის... მე კი სულ იმას ვფიქრობ-
დი აკერ დაბრუნდება ოდისეი, აფუშენებ არგოსში ქალაქს სასახლითა
გადმოვასახლებ იტაკიდან, ცოლიან შვილიანათ, ყოველი სიმდიდრით

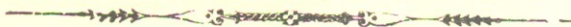
და ხალხით; ვიცხოვრებდით მეზობლურათ; ხშირათ ენახავდით ერთმანეთს და ველარაფერი დაგვაშორებდა—სიკვდილის მეტი. მაგრამ არ სრულდება ჩემი ნატვრა-ოცნება“.

მენელაის ლაპარაკმა ყველა დააღონა. ყველამ ტირილი დაიწყო: ელენემ, ტელემაკმა, პინისტრატმა და მენელაიმ. დიდხანს ველარ დამშვიდდენ. ნადიმი უგემურათ მიდიოდა. ბოლოს ელენემ ყველანი გაამხიარულა. იმას მოაგონდა, რომ სასწაულმომქმედი წვენი ჰქონდა, ეგვიპტეში ნაშოენი და გადასწყვიტა, ის წვენი ღვინოში აერია. წვენს ის თვისება ჰქონდა, რომ ყოველ სევდას, დედის ან მამის სიკვდილზე მწუხარებასაც კი განაქარებდა. მართლაც, დალიეს თუ არა სტუმრებმა ელენეს მომზადებული ღვინო, ყველა უცებ გაამხიარულდა. ტელემაკის დასამშვიდებლათ, ელენე მოუყვა მას მამის ვაჟკაცობაზე და საკვირველ, შეუღარებელ საქმეებზე ლაპარაკს.

მეორე დღეს დილით ტელემაკმა მენელაის ჰკითხა მამის ვინაობა; „ეგება იცოდე სად არის ამ ქაშათ მამაჩემიო“. მენელაიმ უპასუხა: „ამ სამი წლის წინეთ ეგვიპტეში შევიტყე, რომ ოდისეი კალიპსოს კუნძულზე ცხოვრებდა და წამოსასვლელი გზა შეკრული ჰქონდა“. ამ ლაპარაკს შემდეგ ტელემაკმა უკან წამოსასვლელათ მზადება დაიწყო: სახლში მარტოთ დატოვებული დედის ჯგერი ჰქონდა. მეფე მენელაის გამოთხოვების დროს, ჩვეულობისამებრ, ტელემაკის დასაჩუქრება უნდოდა, და სამი ბედაური ცხენი შესთავაზა. ტელემაკმა მენელაის მადლობა გადაუხადა, მაგრამ საჩუქარზე კი უარი თქვა; ცხენები სად წავიყვანო, ჩვენ კლდიან ოტაკაში იალალი ცხენებისთვის ძიელ ნაკლებათ არისო. ცხენების მაგიერ მენელაი დაჰპირდა ძვირფას ფინიკიის ხელობის თასს.

კოტე.

(შემდეგი იქნება)

სამნი ძმანი.

(ზღაპარი რუსულიდან)

ვეენ სამნი ძმანი, ჰუვადთ მოხუცი მამა. ჰქონდათ ერთი სახლი. სუეველა ძმებს უნდოდათ რომ ეს სახლი მათ საკუთრებათ დარჩენოდათ. მამამ უთხრა: „წადით შეიღებო, ვეულამ რამე საქმე შეისწავლეთ, როცა მოხვალთ მე გამოგცდით და ვისაც თავისი ხელობა უფრო კარგათ ეცოდინება — იმას დარჩება ჩემი სახლი“. უფროსმა ძმამ თქვა: „მე მინდა დალაქობა“. — „კარგი“ უთხრეს ძმებმა. შუათანამ თქვა: „მე მინდა მჭედლობა“. — „უნცროსმა თქვა: მე მინდა ფარეკობის მასწავლებელი ვიყო“.

წავიდენ სუეველანი სხვა-და-სხვა ქვეყნებში, ბევრი ტანჯვა გამოიარეს, ბოლოს შეისწავლეს თავ-თავისი ხელობა. ჩამოვიდენ მამასთან. ერთხელ ესენი ისხდენ მწვანე ველზე. უფროსმა ძმამ დაჭირა კურდღელი, მერე გაუშვა, გამოკიდა უკან და სირბილში მოჰხარსა კურდღელს უღვაშები. მამას გაუკვირდა. მერე წამოდგა შუათანა, კაიხედა და დანახა მოძავალი ეტლი, გამოკიდა უკან და-

ამრო ცხენებს ძველი ნალები და ახლები გაუკეთა. მამას უფრო გაუკვირდა. ამ დროს დაუშვა წვიმამ, წამოდგა უნცროსი მძა, ამოიღო ხმალი, დაიწყო ისე მარჯვეთ ხმლის ქნევა მამის თავს ზევით, რომ ერთი წვიმის წვეთი არ დასცემია მამას, რომელსაც ძალიან გაუკვირდა და უთხრა: შვილო, ეს სახლი სწორეთ შენიაო. ძმებიც დათანხმდნენ. დარჩა სახლი უნცროს მძას!..

ი. ზედგინიძე.

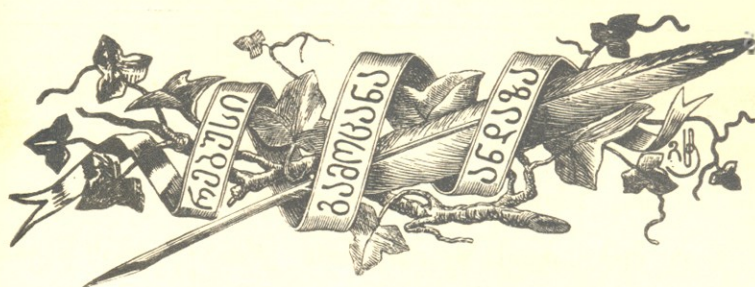
თათრის მეფე გასსანი.

ერთხელ მეფე გასსანმა ნახა სიზმარი, ვითომ მას ეველა კბილები დასცვიროდა. მეორე დღეს დაიბარა სიზმრის ამხსნელი და ჰკითხა თავისი სიზმრის მნიშვნელობა. სიზმრის ამხსნელმა მოახსენა: „ეველა შენი ნათესავები შენზე უძალ მოკვდებიანო.“ ამ უსიამოვნო ახსნამ კააჯავრებ მეფე. მან ბრძანა სიზმრის ამხსნელისთვის დაეკრათ ასი როზკი. შემდეგ დაიბარა მეორე, რომელმაც მოახსენა მეფეს: „დმერთს დიდება, უფალო! შენ მეტს იცოცხლებ ეველა შენ ნათესავებზეო!“

მეფე ძალიან კმაყოფილი დარჩა ასეთი სიზმრის ახსნით და ბრძანა -- სიზმრის ამხსნელისთვის მიეცათ ასი ოქრო.

აბა კამოიცანით, რომელმა უფრო მართალი უთხრა მეფე?

ბესარიონ ეაშაძე.

ხალხური ლექსი.

(წარმოდგენილი კ. ფრონისპირელიდან).

ყარანაი ყანაშია
 ტურფათ გასუქებულაო,
 მას ვერაენ ვერ დაიჭერს
 მთლათ შენატრის სუყველაო;
 მე წაველ და დავიჭირე
 თოკ მოვაბი ყელზედაო,
 შევეჯექი და შევაგოგე
 აი მაღლა სერზედაო.
 სერისაკენ ექენით პირი
 გავუდექით გზაზედაო,
 წინ კაცი შემოგვეყარა:
 —ცხენს არ გასცელი, ცხენზედაო?—
 ეს ყარანამ გაიგონა
 გადმივარდა კლდეზედაო:
 ცალი ფეხი მოიტეხა,
 ცალზე დადგა ჩლიქზედაო,
 გადაეხტი ყელი გამოეჭერ,
 მაგრამ დადგა ძალზედაო.
 აღმას ხანჯალმა ვერ გასჭრა,
 როს გავუსვი ყელზედაო.
 ასა ურემსა დაფუდე,
 ორასსა უღელ ხარსაო;
 მიდის და მიაჭრაჭუნებს
 მიანტერევს ფესო-ჭალსაო.

ამას ქალაქში ჩაეიტან
 დიდი მელიქის კარსაო;
 კარგ ფასში გამეყიდება
 როს ნახევენ ყარანასაო.

გ ა მ ო ც ა ნ ე ბ ი

(ქართლში ჩაწერილი არჩილ ჯაფანაშვილისაგან).

ყოვლად ძლიერი ხელმწიფე, ხელს არ იღებავს ინიითა;
 არცა სჭამს მარლილიანსა, არც დაითვრება ღვინითა,
 ვინც წიგნი იცის მიხედება, ქალო, რაე და ინიითა.

დედასა შვილი მოვპარე, სხვას შ-ვებარე ეუღათ;
 შეეკარ და შევაკაწიწე, თაეი შეეუკარ სნეულათ.

(ჩაწერილი არჩ. დეკანოზიშვილ-საგან)

არ იცი ჩემო, კაცკაეო,
 ღობეში ხელი შეეყაეო;
 იქ რალაცამა მიკბინა.
 ვაიმე, დედაე, რა ექნაო.

ა კ რ ო ს ტ ი ს ი.

(წარმოდგენილი კოდ. გაბჩავაძისაგან).

ზევიდანა მზე ანათებს,
 აღმურს ადენს დედა მიწას;
 ფრინევენ ბუზი, პეპელები
 ხროვათ, გროვათ, ცას და მიწას.
 ულოები იგრიხება,
 ლესევენ ნამგლებს მოსამკელათ;
 ირგელიე გაისმის მუშური
 აქეთ იქით, მთა და ველათ.

ე უ ი ტ ე ზ ი ს ი.

(წარმოდგენილი სათავად-აზნაურო სკოლ-ს მოსწავლე კოსტ. თარხნიშვილისაგან.

ა—ა—ა გ—ა—ი დ—ფ—ს—ა ა—ი—თ —ს—თ ზ—დ—ლ—ბ—თ
 —კ—ც თ—თ—ნ ა—ა—ი ც—დ—ა გ—ა—ი შ—ი—ლ—ბ.

უჯრების ამოცანა.

(წარმოდგენილი ა — რე საბუღალისაგან).

აბა ამ უჯრებში ჩასვით შემდეგი ციფრები,
რომ ოთხივე მხრიდან თხუთმეტი რიცხვი გა-
მოდიოდეს 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9.

რ ე ბ თ ს ე ბ ი.

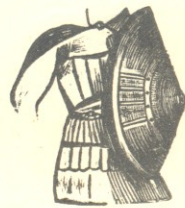
1.

(წარმოდგენილი ალ. მ — ძე მებერიშვილისაგან).

წისკვილს
რომ წყალს
ასხავს.

30
დღე.

100

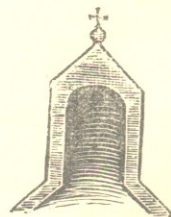
2.

(წარმოდგენილი ბ. ბარნოვისაგან).

1/12 წლისა'

და ადის შენ
სასეს რომ
გაჩვენებს.

ცოლის
მუღი.

დიდურა
შიჭუტუვი.

დედის
შვილები
ქალები?

ს რ 100

ქართული ა ი
თარღი 45 მ კ
ორ ი

ეს.

№ IV გამოცანებისა.

გამოცანები: 1) ირემი, 2) წურბელა, 3) ობობა.
სახუმარო კითხვების პასუხი: 1) თხა, 2) ბნელ ოთახ-
ში, 3) შენ ჩრდილს, 4) ვისაც ტყაერს ფეხსაცმელი აკვია, 5) ღორი.

უჯრების ამოცანა.

	ა					
	კ	ა	კ			
	ი	წ	ე	რ	ე	
თ	ე	ლ	ი	ი	ლ	ი
	ა	ჭ	ა	ვ	ჭ	
	ა	ვ	ა			
	ძ					
	ე					

- 1) ია.
- 2) თელავი.
- 3) ევა.
- 4) ა.
- 5) რძე.
- 6) კატკაჭი.
- 7) წელი.

შარაღა: ჭა—ბუ—კა.

გამოცანები, სახუმარო კითხვები, უჯრების ამოცანა, შარაღა და რებუსი გამოიცნეს თფილისში: სათავად-აზნაურო სკოლის მოწაფემ ივ. ზედგინიძემ, ლევან მეტრეველმა რ დიმატრი დეკანოზი შეიღმა, სახე-
ლოს, სკ. მოსწაფლე იაკობ ვარლამოვმა, ჭიათურაში: ა—რე ხაბულოიანმა.

რედაქტორ-გამომცემელი ან. თუმანიშვილი-წერეთლისა.

საქმაწვილო ნახატებიანი ჟურნალი

„ჯ ე ჯ ი ლ ი“

წელიწადი მათე

გამოვა 1899 წელსაც თვეში ერთხელ იმავე პროგრამით, როგორათაც აქამდის.

ჟურნალი „ჯეჯილი“ მიღებულია თფილისის საეპარქიო და კავკაიის ოლქის სამოსწავლო რჩეევბისაგან სასწავლებლების სამკითხველოებში საკითხავათ.

ჟურნალი „ჯეჯილი“ თფილისში დატარებით ღირს—4 მან. ტფილისს გარეშე გაგზაჟნით 5 მან. ცალკე ნომრის ფასი თფილისში არის 50 კაპ.

ხელისმოწერა შეიძლება მხოლოდ წლით და ნახევარი წლით.

ხელისმოწერა მიიღება:

1) თფილისში—წერა-კითხვის გამ. საზოგადოების* კანცელარიაში (Дворцовая ул., д. Груз. Двор. № 101), და თვით „ჯეჯილის“ რედაქციაში (Артиллер. ул. № 5, возлѣ Кадетскаго корпуса.

ფოსტის ადრესი: *Во Тифлиса, въ редакцію грузинскаю дѣтскаю журнала „Джеджили“.*

131 1/1

